

PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS MERAS

POTVARKIS DĖL PRITARIMO PANEVĖŽIO LOPŠELIO-DARŽELIO „VAIKYSTĖ“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI

Nr.
Panevėžys

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 25 straipsnio 5 dalimi ir Ikimokyklinio ugdymo programos gairių, patvirtintų Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“, 46 punktu:

1. P r i t a r i u Panevėžio lopšelio-darželio „Vaikystė“ ikimokyklinio ugdymo programai (pridedama).

2. N u r o d a u, kad šis potvarkis per vieną mėnesį gali būti skundžiamas Lietuvos administracinių ginčų komisijos Panevėžio apygardos skyriui (Respublikos g. 62, 35158 Panevėžys) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka, Regionų administracinio teismo Panevėžio rūmams (Respublikos g. 62, 35158 Panevėžys) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. Per vienerius metus gali būti skundžiamas dėl valstybės tarnautojų piktnaudžiavimo ir biurokratizmo Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriams (Gedimino pr. 56, 01110 Vilnius) Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo nustatyta tvarka.

Savivaldybės merė

Loreta Masiliūnienė

PATVIRTINTA
Panevėžio lopšelio-darželio „Vaikystė“
Direktoriaus 2025- įsakymu

PANEVĖŽIO LOPŠELIS-DARŽELIS „VAIKYSTĖ“

„VAIKYSTĖ LYG MARGAS DRUGELIS“

**ANKSTYVOJO IR IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO
PROGRAMA**

2025

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lopšelis-darželis „Vaikystė“ yra Panevėžio savivaldybės biudžetinė, nesiekianti pelno ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymo institucija, padedanti tėvams vykdyti vaikų ugdymo funkcijas. Įstaigos veikla grindžiama Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos Konstitucija, Vaiko teisių apsaugos įstatymais, Vyriausybės nutarimais, Švietimo ir mokslo ministerijos bei steigėjo norminiais teisės aktais ir nuostatais.

- Lopšelio-darželio pavadinimas - Panevėžio lopšelis - darželis;
- Juridinių asmenų registro kodas 190417069;
- Lopšelio-darželio veiklos koordinatorius - Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Švietimo skyrius;
- Švietimo įstaigos grupė - ikimokyklinis, priešmokyklinis ir specialusis ugdymas.
- Lopšelio-darželio pagrindinė paskirtis – ankstyvasis, ikimokyklinis, priešmokyklinis ir specialusis ugdymas;
- Pagrindinė veiklos sritis: ankstyvasis, ikimokyklinis, priešmokyklinis ir specialusis ugdymas
- Mokymo kalba- lietuvių;
- Ugdymo formos – dieninė;
- Spec. poreikių vaikų savaitinė grupė (pirmadienį nuo 6.50 val. penktadienį iki 20.13 val.);
- Lopšelio-darželio adresas – Gedimino g. - 4, LT- 36106 Panevėžys;
- Telefonas: +370 45 433510;
- El. paštas: panvaikyste@gmail.com ;
- Interneto svetainė: www.darzelisvaikyste.lt

Panevėžio lopšelyje-darželyje „Vaikystė“ vadovaujamosi Ikimokyklinio ugdymo programos gairėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142, pateiktu požiūriu į vaiką ir vaikystę, vaiko raidą, poreikius, ugdymo(si) būdus, juo grindžiamas visas Ikimokyklinio ugdymo programos (toliau - Programa) turinys.

Darželyje vyrauja į vaiką orientuotas ugdymas, kuris nulemia ugdymo inovacijų įgyvendinimo kryptį. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais, todėl tikime jog kiekvienas vaikas yra unikalus, be galo kūrybiškas ir jo potencialas turi būti atrastas kuo ankstesniame amžiuje tolimesniam jo tobulėjimui. Darželyje mokytojas pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtinėms galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtybes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleisti vaikų individualumui. Vaikų ugdymuisi sudaromos galimybės jausti, liesti, tyrinėti, atrasti, pažinti, norėti daugiau, siekti, žavėtis, gerbti, mokėti nurimti. Mokytojas paremia vaikų iniciatyvas, parinkdami jiems aktualų turinį ir veiklas. Vaikams aktyviai veikiant integruojamas fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis ugdymasis. Kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savu būdu ir laiku. Siekiant tenkinti įstaigą lankančių vaikų poreikius, taikomas visapusiškas vaikų ugdymas, atsižvelgiant į vaikų amžių, raidos ypatumus, specialiuosius poreikius.

Atliepiant Panevėžio miesto strateginio plėtros 2021-2027 metų plano III –am prioriteto tikslui – didinti švietimo sistemos kokybę, bei išskeltiems uždaviniams: pagerinti švietimo paslaugų kokybę; užtikrinti sveiką, saugią emocinę ir fizinę aplinką; užtikrinti STEAM srities dalykų programų

įgyvendinimą ir plėtrą, ši programa grindžiama sociokultūrine, konstruktyvistine, Reggio Emilia bei Gardnerio daugialypio intelekto teorija.

1.1. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si):

Panevėžio lopšelyje-darželyje „Vaikystė“ teikiamas kokybiškas ankstyvasis, ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas, orientuotas į vaikų poreikius. Įstaigoje pabrėžiama vaiko saviraiškos ir savireguliacijos galimybių reikšmė ugdymo procese.

Visapusiškas vaiko ugdymas šiuolaikinėje pedagogikoje yra labai svarbus, siekiant nuo ankstyvų dienų skatinti kiekvieno vaiko individualumą, mąstymą, emocinę gerovę, kūrybiškumą ir pasitikėjimą savimi. Įstaigoje prioritetas teikiamas atviros, kūrybingos, išradingos ir kritiškai mąstančios asmenybės ugdymui. Mokytojai, įtraukdami vaikus į ugdomąjį procesą, stengiasi sukurti sąlygas jų amžiui tinkamai veiklai (pvz., emociinei sąveikai, bendriems ir vaizduotės žaidimams), nuolat reflektuodami savo pedagoginę veiklą ir koreguodami ugdomąjį poveikį, kad maksimaliai išplėtotų vaiko galias. Veikla remiasi įsitikinimu, kad vaikai geriausiai tobulėja, kai patys pasirenka, kaip kaupiti patirtį. Tikslas yra užauginti vaikus, kurie būtų pasitikintys, rūpestingi, jautrūs kultūrinei ir socialinei įvairovei, komunikabilūs, mąstantys lanksčiai, kūrybingi ir sėkmingai besimokantys.

Darželio programa remiasi sociokultūrine raidos teorija, orientuota į visapusišką vaiko vystymąsi, kur vaikas aktyviai bendrauja su aplinka, ne tik imituodamas, bet ir per sąveikas plėtodamas psichines galias bei formuodamas savo asmenybę. Mokytojas dalyvauja socialinėse sąveikose ir skatina vaikų tarpusavio ryšius. Programai būdinga ekologinių sistemų teorijos požiūris, kuris orientuotas į visapusišką vaiko, kaip žmonijos bendruomenės nario, raidą ir holistinį ugdymo požiūrį. Mokytojas kuria palankią ir įtraukią mokymosi aplinką, atsižvelgdamas į skirtingas vaikų kultūras, individualius poreikius ir patirtis. Kasdienės ugdomosios veiklos bei socialinės sąveikos veikia kaip vaikų raidos ir mokymosi „varikliai“.

Siekiant užtikrinti įtraukią, visiems vaikams prieinamą ir sėkmingą ugdymosi patirtį, programoje diegiama universalus dizaino metodika (UDM). UDM yra viena iš įtraukiojo ugdymo strategijų, orientuota į visų besimokančiųjų poreikių tenkinimą. Tai moksliniais edukologijos ir neuromokslų tyrimais pagrįsta ugdymo sistema, skatinanti lanksčiai derinti didaktinius sprendimus su neurokognityviniais procesais, kurie vyksta besimokančiųjų nervų sistemoje mokymosi metu.

Ikimokyklinio ugdymo pagrindas yra visapusiškas ugdymas, UDM, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla. Šie principai yra taikomi atnaujinant programą, išlaikant ir plėtojant unikalų darželio ugdymo modelį.

1.2. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės:

Vaikų ugdymasis grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

- vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;
- vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;
- saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;
- lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;
- lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias

nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų;

- pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;

- bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;

- kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

1.3. Vaikų poreikiai:

Vaikai yra aktyvūs ugdymo(si) turinio ir proceso kūrimo dalyviai, įsitraukiantys, siūlantys, ir taip dalyvaujantys su jų ugdymusi susijusiuose sprendimuose. Demokratiško ugdymo principai ugdymo įstaigoje leidžia vaikams jaustis gerbiamais, išgirstais ir įvertintais. Mokykla siekia užtikrinti visapusišką vaikų vystymąsi ir sudaro sąlygas tenkinti unikalius kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymo poreikius.

Mokykla užtikrina pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą:

1. **Žaidimo poreikis** – žaidimas yra esminis vaikų vystymosi elementas. Per žaidimą vaikai mokosi bendradarbiauti, išreikšti savo jausmus, spręsti problemas ir plėtoti savo kūrybiškumą. Svarbu, kad žaidimo aplinka būtų įvairiapusė ir skatintų vaikus tyrinėti, bendrauti ir kurti.
2. **Saugumo poreikis** – saugios aplinkos užtikrinimas mokykloje yra svarbiausias prioritetas. Tai apima tiek fizinį, tiek emocinį vaikų saugumą. Vaikai turi jaustis mylimi, gerbiami ir priimti. Tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas, aiškūs taisyklių ir ribų nustatymai, taip pat reagavimas į vaikų emocinius poreikius padeda sukurti saugią aplinką.
3. **Draugysčių poreikis** – mokykla suteikia galimybę vaikams užmegzti pirmuosius socialinius ryšius ir draugystes. Socialinių įgūdžių ugdymas, kaip bendravimas, empatija, pagalba kitiems, leidžia vaikams išmokti dalytis ir gerbti vienas kitą.
4. **Komunikavimo poreikis** – vaikų kalbiniai ir bendravimo įgūdžiai labai svarbūs jų kasdieniniam gyvenimui ir socializacijai. Mokykla padeda ugdyti kalbos ir komunikacijos įgūdžius per pokalbius, žaidimus, pasakas ir kūrybines užduotis.
5. **Pažinimo džiaugsmo poreikis** – mokykla sudaro sąlygas vaikams tyrinėti pasaulį ir mokytis naujų dalykų. Per žaidimus, eksperimentus, kūrybines veiklas, vaikams suteikiama galimybė gilinti savo žinias apie aplinką, gamtą, žmones ir kultūras. Vaikų džiaugsmas yra labai svarbus jų gerovei ir emocinei sveikatai. Tai užtikrinama per smagius žaidimus, kūrybines veiklas ir teigiamą, draugišką aplinką, kurioje vaikai jaučiasi vertinami ir mylimi.
6. **Kūrybinės saviraiškos poreikis** – kūrybiškumo ugdymas yra esminė mokyklos veikla. Per piešimą, muziką, vaidinimus, konstrukcijas ir kitas kūrybines veiklas vaikai gali išreikšti savo mintis, jausmus ir idėjas.

7. **Momento „Čia ir dabar“ poreikis** – vaikų poreikiai taip pat apima gebėjimą gyventi dabartyje. Skatinti vaikus susitelkti į dabartinę akimirką ir patirti gyvenimo džiaugsmą yra svarbu, nes tai padeda ugdyti dėmesingumą, rūpestį ir pasitenkinimą.

1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai;

Dauguma vaikų auga palankioje socialinėje aplinkoje, materialiai aprūpintose šeimose. Ugdymo programai įgyvendinti būtinas nuoširdus ir veiksmingas mokytojų bendravimas su vaikais ir tėvais. Tėvai ir šeimos aplinka vaiką veikia labiau negu darželis. Šeimoje susiformuoja požiūris į žmones, aplinką, pasaulį. Ugdymo programa parengta siekiant tęstinumo tarp ankstyvojo, ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pakopos. Mokyklos bendruomenė visuomet stengiasi laiku reaguoti į tėvų poreikius ir lūkesčius vaiko atžvilgiu, vaiko ugdymo kultūrų įvairovės bei vaiko ugdymo modelių, kuriuos jiems gali pasiūlyti lopšelis-darželis, priimtinumą tėvams. Įstaiga yra atvira vietos bendruomenės poreikiams bei tradicijoms dalyvaudama bendruomenės renginiuose, šventėse. Tėvai ir pedagogai nuolat ieško naujų bendradarbiavimo formų, kartu rūpinasi vaikais, kalbasi apie jų problemas, džiaugsmus. Bendradarbiaudami su šeima pedagogai šeimą įtraukia į aktyvų bendravimą su grupe, nes tai viena iš pagrindinių sąlygų, nulemiančių vaikų ugdymo sėkmę. Tai padeda:

- artėti prie kokybiško ugdymo tiek darželyje, tiek ir šeimoje;
- atskleisti šeimai vaiko gyvenimo grupėje ypatumus, supažindinti su sąlygomis;
- šviesti tėvus pedagogikos ir psichologijos klausimais;
- drauge ieškoti bendrų ugdymo poveikio vaikui priemonių;
- vadovautis principu: viskas, kas daroma, daroma vaikų labui.

Bendravimo su šeima formos: individualūs pokalbiai; bendri tėvų, vaikų ir pedagogų renginiai; šeimų šventės, vakaronės; grupės tėvų susirinkimai;

Tėvų švietimas: medžiaga tėvų lontoje; tėvų dalyvavimas įvairiuose tyrimuose; pagalba įvairiais vaiko ugdymo klausimais: aplankai, bukletai, pedagogo patirtis, praktiški pedagogo patarimai, literatūra, pagalba sprendžiant problemas; vaikų pažinimas: vaikų piešinių ir darbų parodos, atvirų durų dienos, šeimos ir pedagogų kasdienis, nuoširdus bendravimas.

1.5. Regiono ypatumai;

Panevėžys, esantis šiaurės Lietuvoje, yra penktas pagal dydį šalies miestas, išsidėstęs abipus Nevėžio upės. Lopšelis-darželis įsikūręs geografiškai patogioje vietoje. Iš lopšelio - darželio patogų lankyti Skaistakalnio parką, grožėtis vietine augalija, vandens telkiniais, juose gyvenančiais paukščiais, užsiimti aktyvia fizine veikla. Netoliese esančios viešosios bibliotekos bei jų filialai, Kraštotyros muziejus, Gamtos mokykla leidžia praturtinti vaikų ugdymą patirtinėmis edukacinėmis veiklomis. Lengvosios atletikos manieže dalyvaujame sportiniuose bei šventiniuose renginiuose, įtraukdami ir didelių bei labai didelių specialiųjų poreikių turinčius vaikus bei jų šeimas.

Bendradarbiaujame su Panevėžio kolegija, kurios studentai atlieka pedagoginę praktiką. Su Panevėžio mikrorajono ikimokyklinėmis įstaigomis įgyvendiname bendrus projektus, renginius, mokytojai keičiasi patirtimi organizuodami metodinius pasitarimus. Atsižvelgiant į įstaigos

savitumą – sveikatingumo kryptį, darželis vykdo bei dalyvauja įvairiuose sveikatinimo ir fizinį aktyvumą skatinančiuose projektuose, iniciatyvose, žaidynėse, akcijose.

Mūsų ugdymo(si) programa praturtinta įvairiomis pedagoginėmis strategijomis, siekiant pritaikyti ugdymą kiekvieno vaiko poreikiams ir interesams: **Reggio Emilia ugdymo sistema** akcentuojamas vaiko iniciatyvumas ir tyrinėjimas, naudojant projektinius metodus ir įvairias išraiškos priemones; įtraukiamos šiuolaikinės technologijos ir inovatyvūs mokymo metodai, siekiant praturtinti ugdymo(si) procesą ir skatinant vaikų kūrybingumą bei smalsumą; **STEAM** (gamtamokslinio, technologinio, inžinerinio, meninio ir matematinio) ankstyvojo patirtinio ugdymo koncepcija, kuri integruojama per kasdieninę rutiną, žaidimus, patirtinę veiklą, pačių ir socialinių partnerių organizuojamus projektus; **STREAM** (gamtos mokslų, technologijų skaitymo inžinerijos meno / dizaino matematikos) Vadovaujantis **STREAM** ikimokykliniame ugdyme pateikiamu požiūriu ir taikant **STREAM** edukacinius elementus kasdieninėse ikimokyklinio amžiaus vaikų gyvenimiškose situacijose, vaikams suteikiama pagrindinių žinių ir padedamas tvirtas pagrindas sudėtingesnėms ateities mokymosi koncepcijoms įsitvirtinti. Įgytos patirtys prisideda prie vaikų natūralaus polinkio į mokslą ir mokymąsi išsiugdymo, stiprina jų smalsumą ir kūrybiškumą gamtos ir technologijų mokslų srityse.

1.6. Mokyklos savitumas:

Panevėžio lopšelyje-darželyje vaikams sudarytos puikios sąlygos ugdytis nuo 1 iki 7 metų. Mokyklą lanko bendrojo ugdymo(si) poreikius turintys vaikai bei didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymo(si) poreikių turintys vaikai. Specialiųjų ugdymo(si) poreikių turintys vaikai integruojami ir į bendrąsias grupes. Taip pat įstaigoje veikia viena specialioji grupė, kurioje ugdomi vaikai turintys intelekto sutrikimą, judesio ir padėties bei neurologinių sutrikimų, įvairiapusių raidos sutrikimų, kompleksinių ir kitų negalių.

Pagrindinė įstaigos veikla:

- Ankstyvasis ugdymas, kuris skirtas sudaryti palankias sąlygas vaiko fizinei, emocinei, socialinei ir pažintinei raidai nuo pat ankstyvosios vaikystės. Jo pagrindinė paskirtis – užtikrinti visapusišką vaiko augimą ir paruošti jį tolesniam mokymuisi bei gyvenimui.
- Ikimokyklinis ugdymas, kurio paskirtis padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius.
- Priešmokyklinis ugdymas, kuris padeda vaikui pasirengti sėkmingai mokytis pagal pradinio ugdymo programą.
- Neformalus ugdymas, kuris padeda ugdyti vaikų kūrybiškumą, įtvirtina ir gilina jau turimas vaikų žinias ir įgūdžius.

Lopšelyje-darželyje dirba kvalifikuota pedagogų komanda, kuriai padeda ir specialistai:

- ✓ logopedai,
- ✓ mokinio padėjėjai,
- ✓ psichologas,
- ✓ specialusis pedagogas
- ✓ judesio korekcijos specialistai;

Įstaigoje yra suformuota 11 grupių vaikams nuo 1 iki 7 metų:

3 lopšelio ikimokyklinio amžiaus grupės

5 ikimokyklinio amžiaus grupės

2 priešmokyklinio amžiaus grupės

1 specialiojo ugdymo jungtinė ikimokyklinio amžiaus grupė

Įstaigoje dirba 29 pedagogai.

Integruojama tarptautinė programa ZIPIO DRAUGAI, kurios pagalba vaikai mokosi įveikti kasdieninius emocinius sunkumus: atstūmimą, vienatvę, patyčias ar priekabiavimą, sunkius pokyčius.

Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas.

Mokykloje dirba kvalifikuoti priešmokyklinio ir ikimokyklinio ugdymo pedagogai. Dirbdami su vaikais pedagogai ir specialistai:

- ✓ Stebi kiekvieną vaiką siekdami jį pažinti ir suprasti, skatina vaiko pasitikėjimą savimi.
- ✓ Padeda vaikui apsiprasti, susidraugauti, įsilieti į darželio kultūrą.
- ✓ Sudaro sąlygas vaikui atsiskleisti ir tobulėti.
- ✓ Kuria ugdančią fiziškai ir psichologiškai saugią aplinką, atitinkančią vaikų amžių ir poreikius.
- ✓ Bendradarbiauja su vaiku ir jo šeima.
- ✓ Lanksčiai planuoja pedagoginį procesą atsižvelgdama į kiekvieno vaiko turimą patirtį.
- ✓ Stebi kiekvieno vaiko raišką, sprendžia problemas individualiai.
- ✓ Taikosi prie atsiradusių vaikų norų, spontaniškai kilusių žaidimų ar kitos veiklos situacijose.
- ✓ Ieško dermės tarp tradicinių ugdymo būdų ir naujovių, siekia kokybiškumo.

Visi ugdytojai (ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogai, meninio ugdymo pedagogas, judesio korekcijos specialistai, specialiojo ugdymo pedagogas, logopedai, psichologas) kvalifikuoti, turi aukštąjį (universitetinį arba neuniversitetinį) išsilavinimą, integruoto ugdymo bei komandinio darbo praktiką.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

1. Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanči, turtinanti vaiko patirtį;

2. Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

3. Žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;

4. Sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;

5. Integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų

pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;

6. Įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;

7. Kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

8. Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;

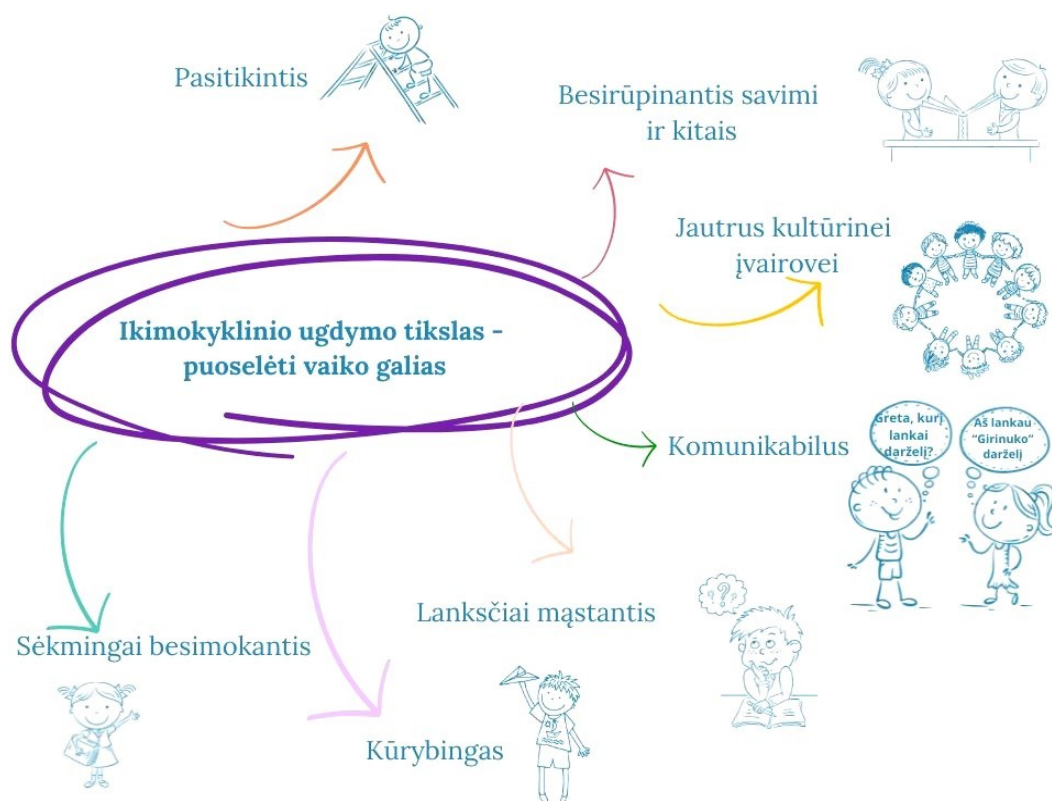
9. Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

10. Reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvarsto veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);

11. Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja kuriant susitelkusių, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

TIKSLAS – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

1. Atpažinti kiekvieno vaiko ugdymo poreikius, kylančius iš asmenybės raidos tarpsnio, individualių raidos ypatumų, prigimtinių gebėjimų visumos ir sociokultūrinės aplinkos;
2. Į vaiką ir jo vertybių ugdymą orientuotame, integraliame ugdymo procese tikslingai taikyti vaiko ir mokytojo sąveika grindžiamus mokymo(si) metodus, priemones;
3. Organizuoti ugdymą derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant patirtinio mokymo(si) metodus (projektus, tyrinėjimus, eksperimentavimą, pažintines išvykas, diskusiją ir kt.), pripažįstant žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo dalį;
4. Siekiant užtikrinti kiekvieno vaiko mokymosi sėkmę, sudaryti galimybę vaikams skirtingais būdais pademonstruoti pasiekimus bei daromą pažangą ir juos sistemingai fiksuoti, dokumentuoti, analizuoti, vertinti ir aptarti su tėvais (globėjais) ir kitais su vaiko ugdymu susijusiais asmenimis;
5. Taikyti universalus dizaino mokymuisi prieigą, kaip visų vaikų ugdymo(si) sėkmės prielaidą;
6. Taikyti judraus ugdymo(si) ir tyrinėjimą skatinančius kontekstus, siekiant suteikti vaikams pasimėgavimo ugdymo(si) procesu jausmą, palengvinti ugdymo(si) procesą bei sėkmingai įtraukti visus vaikus į veiklą;

7. kurti ir plėtoti pasitikėjimu ir pagarba, aktyvia partneryste grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais ir kitais švietimo, švietimo pagalbos paslaugų teikėjais bei socialiniais partneriais.

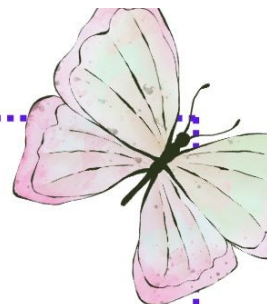
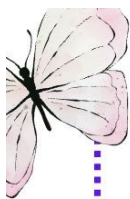
Ugdymosi rezultatai:

Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai yra pasiektas tikslas, įgyvendinti uždaviniai bei vaikų nuosekliai įgyjami ir plėtojami jų pasiekimai. Ikimokyklinio ugdymo(si) pasiekimus grupuojame į stambesnius blokus pagal ugdymo(si) sritis bei siejame su vaiko galiomis. Apjungdami pasiekimų sritis į blokus taip pat atsižvelgiame į savo mokyklos ypatumus, prioretizuojame ugdymo kryptį ir atvaizduojame Darželio konceptualaus ugdymosi modelyje (1 pav.).

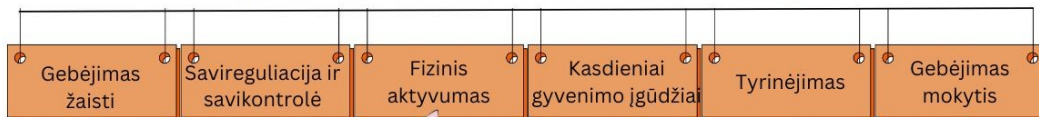
1 pav. Panevėžio lopšelio-darželio „Vaikystė“ konceptualus ugdymo(si) modelis

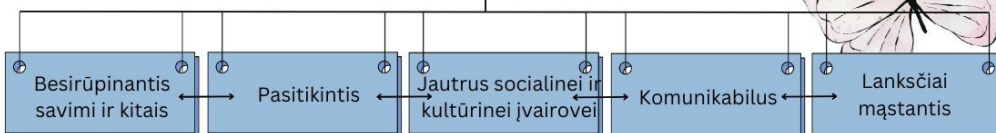
Visuminis ugdymas

Mūsų sveikata ir gerovė; Tyrinėju ir pažįstu aplinką.

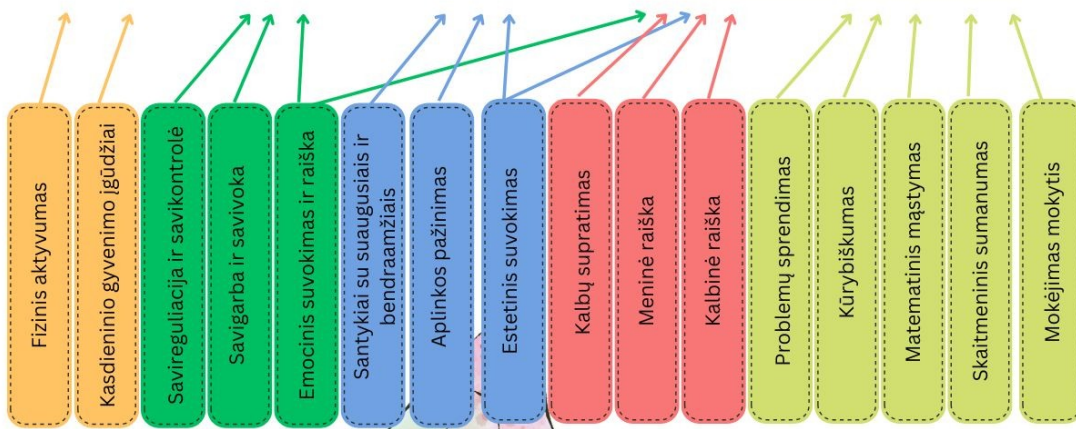
Sveikai, žaismingai, sėkmingai, kūrybiškai besimokantis vaikas

Universallus dizainas mokymuisi

Vaiko žaidimas

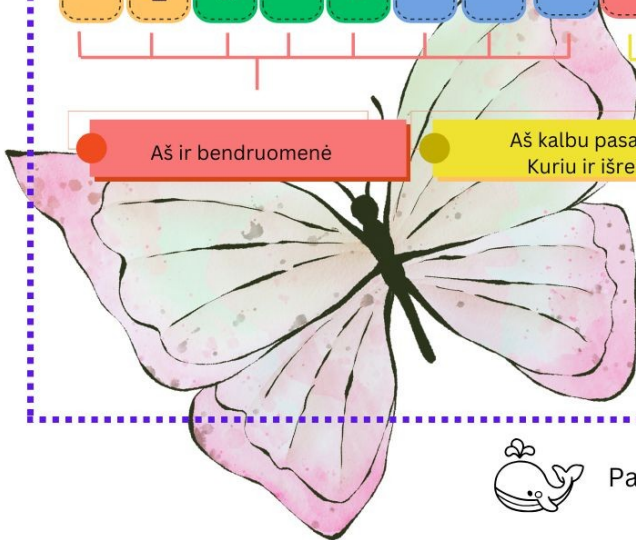
Aš ir bendruomenė

Aš kalbu pasaulyje; Kuriu ir išreiškiu

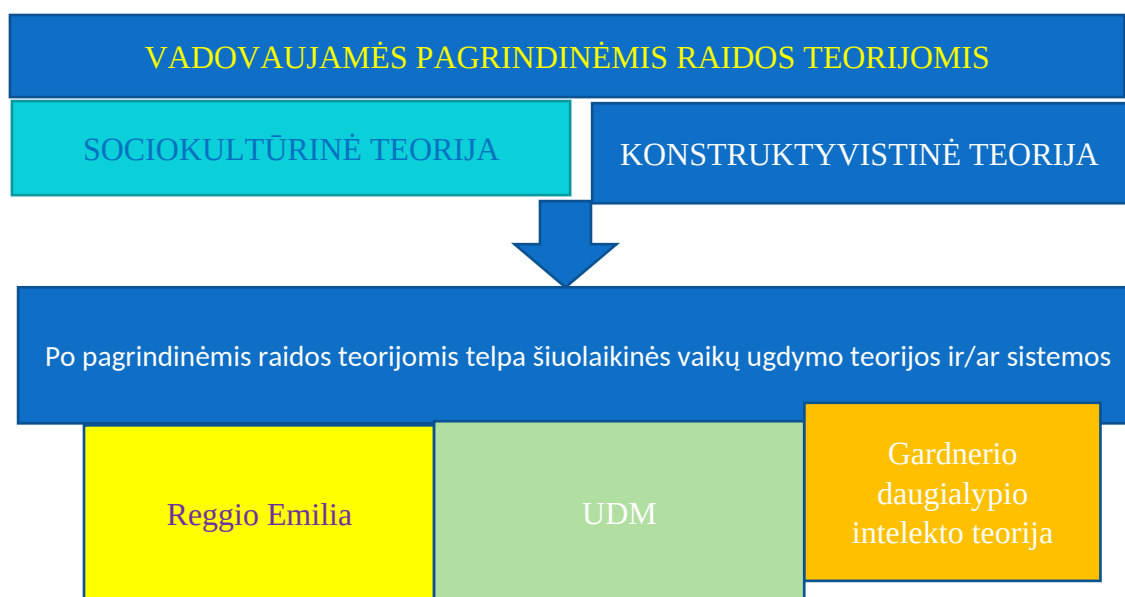
Tyrinėju ir pažįstu aplinką

Patirtinė veikla

IV.UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

2 pav. Pagrindinės raidos teorijos ir šiuolaikinės vaikų ugdymo teorijos

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla. Visuminis ugdymas(is) yra pagrindinė ikimokyklinio ugdymosi kryptis, kuri lemia vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos potencinių galių harmoningą plėtojimąsi. Universalus dizainas mokymuisi (UDM) yra kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymąsi laiduojanti įtraukaus ugdymo organizavimo prieiga. Visavertę įtrauktį užtikrina prigimtinių kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumų pripažinimas ir kokybiškai įgyvendinamos esminės ugdymo(si) proceso modeliavimo kryptys. Vaikų žaidimas yra paties vaiko kuriama ir valdoma veikla, kuomet sutelkiamos visos jau įgytos ir plėtojamos galios. Siekiama vaikų savarankiško žaidimo ir žaismingo ugdymo(si) vienovės bei darnos. Patirtinės veiklos yra vaiko ugdymasis judant, pajaučiant, stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, modeliuojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus.

Ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas

Kurdami kokybišką ankstyvojo ugdymo turinį remiamės pažangiomis praktikomis bei vaiko raidos ir ugdymo teorijomis. Konstruktyvistinė raidos teorija – ugdymas nukreiptas į vaiko kognityvinę/pažintinę raidą. Mokytojai yra bendrakūrėjai, drauge su vaikais konstruojantys ugdymo(si) patirtis ir erdves. Būdami besimokančiųjų vaidmenyje jie organizuoja aplinką, kurioje galima įgyti daug konkrečių patirčių, suplanuotų taip, kad skatintų savivaldų vaikų mokymąsi tyrinėjant, eksperimentuojant ir savarankiškai pažįstant aplinkas ir pasaulį. Sociokultūrinė raidos teorija - nukreipta į visuminę vaiko (sąmonės) raidą - holistinis požiūris.

Po pagrindinėmis raidos teorijomis telpa dauguma šiuolaikinių vaikų ugdymo teorijų ar/ir sistemų. Taikomi Reggio Emilia sistemos fragmentai, pagal kurią modeliuojamos pažangios praktikos, grindžiamos į vaiką orientuoto ir kontekstinio ugdymo teorijomis ir skirtos vaiko kūrybingumui ugdytis. Tikime, kad aplinka yra trečiasis ugdytojas. Reggio Emilia sistemoje pedagogai kuria

mokymosi kontekstus, provokacijas, t. y. taip sumodeliuoja priemones ir aplinką, kad ji pažadintų vaikų tyrinėjimus, idėjas, kad vaikams kiltų naujų klausimų, kad tyrinėti būtų smagu. Organizuojant ugdymą vadovaujamosi Universalios dizaino mokymuisi gairėmis. Vadovaujamos E. H. Gardnerio sukurta daugialypio intelekto teorija. Darželyje vaikų gabumų atpažinimo ir ugdymo procesas vykdomas vadovaujantis išskiriamomis viena nuo kitos nepriklausančiomis intelekto rūšimis: verbalinis intelektas, loginis-matematinis intelektas, vaizdinis-erdvinis intelektas, muzikinis, kinestezinis (kūniškasis), tarpasmeninis (socialinis), vidinis (asmeninis) intelektas

Pedagoginės strategijos

Mokytojas, dirbdamas net ir to paties amžiaus vaikų grupėje, turi taikyti skirtingas ugdymo strategijas:

- ✓ **Žaidybinė veikla**
Vaikai mokosi per žaidimus, kurie lavina kūrybiškumą, socialinius įgūdžius, motoriką ir problemų sprendimo gebėjimus.
- ✓ **Patyriminis ugdymas**
Veikla paremta vaikų tyrinėjimu, bandymais ir atradimais, skatinant savarankiškumą ir pažinimo džiaugsmą.
- ✓ **Socialinio-emocinio ugdymo strategijos**
Mokoma bendravimo, emocijų atpažinimo ir valdymo, empatijos, bendradarbiavimo įgūdžių.
- ✓ **Individualizavimas ir diferencijavimas**
Atsižvelgiama į kiekvieno vaiko poreikius, gebėjimus ir mokymosi tempą, siūlomos užduotys pagal jų galimybes.
- ✓ **Interaktyvus ir projektinis mokymasis**
Vaikai įtraukiami į ilgalaikius projektus, kur jie mokosi tyrinėti, planuoti ir kurti kartu su kitais.
- ✓ **Sensorinis ugdymas**
Veiklos, įtraukiančios skirtingus pojūčius (lytėjimą, klausą, regą, skonį, kvapą), padeda lavinti pažinimo ir motorinius įgūdžius.
- ✓ **Ritmingumas ir rutina**
Stabilus dienos režimas padeda vaikams jaustis saugiai ir ugdo savarankiškumą bei atsakomybę.
- ✓ **Kūrybiškumo ir meninio ugdymo strategijos**
Skatinama saviraiška per piešimą, muziką, šokį, vaidybą, leisdama vaikams eksperimentuoti ir kurti.
- ✓ **Kalbos ir komunikacijos ugdymas**
Skaitymas, pasakojimas, pokalbiai ir diskusijos padeda plėsti žodyną, lavinti kalbos suvokimą ir išraišką.

Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima

Darželis aktyviai įtraukia tėvus (globėjus) į susitarimus dėl vaikų ugdymo(si) pasiekimų, proceso ir aplinkų: darželis atsižvelgia į vaiko gerovei aktualius šeimų poreikius ir kultūrą,

sukuria lanksčias sąlygas sklandžiai vaikų ir šeimos adaptacijai. Susitaria dėl ugdymo(si) darželyje ir šeimoje dermės; šeimos ir darželio bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine partneryste. Visi su vaikų priežiūra ir ugdymu susiję klausimai sprendžiami komunikuojant, tariantis, konsultuojantis šeimoms ir mokyklos darbuotojams pagal jų atsakomybės ribas.

Parama vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms

Paramos vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms sistema lopšelyje-darželyje pasižymi komandiniu administracijos, Vaiko gerovės komisijos, mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų darbu bei apimama šias paramos teikimo kryptis: Mokytojai veikia iš anksto numatydami galimas ugdymo(si) kliūtis ir jų prevencijai iš anksto parenka vaikų ugdymo(si) poreikius atitinkančias priemones ir būdus, kad pašalintų atskirties tikimybę; Švietimo pagalbos specialistų pagalba vaikams orientuojama į fizinių funkcijų lavinimą, pažinimo bei mąstymo operacijų ir kalbos vystymą, jeigu vaikai patiria savitų ugdymosi sunkumų arba jų raida neatitinka amžiaus; Švietimo pagalbos specialistai teikia mokytojui pagalbą, orientuotą į ugdymo(si) proceso optimizavimą, kartu aptardami vaikų poreikius, ugdymo(si) galimybes ir planuodami ugdymo(si) aplinką ir procesą, kad vaikai nepatirtų dalyvavimo ir ugdymo(si) kliūčių. Vykdomi individualūs vertinimai. Reguliariai stebima vaikų pažanga ir reaguojama į pasikeitimus. Vykdomas ugdymo(si) galimybių aptarimas ir planavimas. Specialistai dalyvauja grupės veikloje. Siūlomi įvairūs mokymo metodai ir priemonės. Kuriamos stimuliuojančios ir pritaikytos ugdymo(si) erdvės. Pateikiamos rekomendacijos dėl ugdymo programų pritaikymo, individualizavimo ir tinkamų ugdymo metodų. Kuriamos pritaikytos ir individualizuotos ugdymo programos, kurios tenkina kiekvieno vaiko specialiuosius ugdymosi poreikiams. Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai įtraukia tėvus (globėjus) į bendradarbiaujančią komandą, juos konsultuoja: individualūs susitikimai, atvirų durų dienos, informaciniai susirinkimai. Mokykla inicijuoja bendradarbiavimą su išorinėmis vaikų ugdymo, švietimo pagalbos teikimo, išteklių institucijomis, centrais, nevyriausybinėmis organizacijomis, tarpininkauja šeimoms ir kitoms institucijoms sprendžiant vaikų teisių, ugdymo ir pagalbos vaikams klausimus.

UGDYMO TURINYS

Ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) turinys sudarytas remiantis *Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis* (2023), atskleidžiant plėtojamas vaiko galias per svarbiausias ugdymo(si) sritis ir jas apimančias pasiekimų sritis. Atsižvelgiant į vaiko amžių, kiekvienoje ugdymo(si) srityje numatytos pasiekimų sritys, esminiai gebėjimai, vertybinės nuostatos ir pateiktos ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos). Ikimokyklinio ugdymo turinį dėliojame pagal tai, ko norime pasiekti per tam tikrą amžiaus laikotarpį.

Didelis dėmesys skiriamas patirtiniam, ugdymui, kuris apima vaiko protą, racionalią žinias jo pojūčius bei jausmus, grįstas tyrinėjimais, eksperimentavimu, atradimais, kūryba ir bendradarbiavimu. Vaikas, kaip jaunas tyrėjas, atradėjas auginamas grupėje ir už jos ribų, skatinant intelektualią, kritinio mąstymo reikalaujančią veiklą ir kiekvieno vaiko asmeninę pažangą. Ugdymo procese naudojamos informacinės technologijos žadina vaiko motyvaciją mokytis,

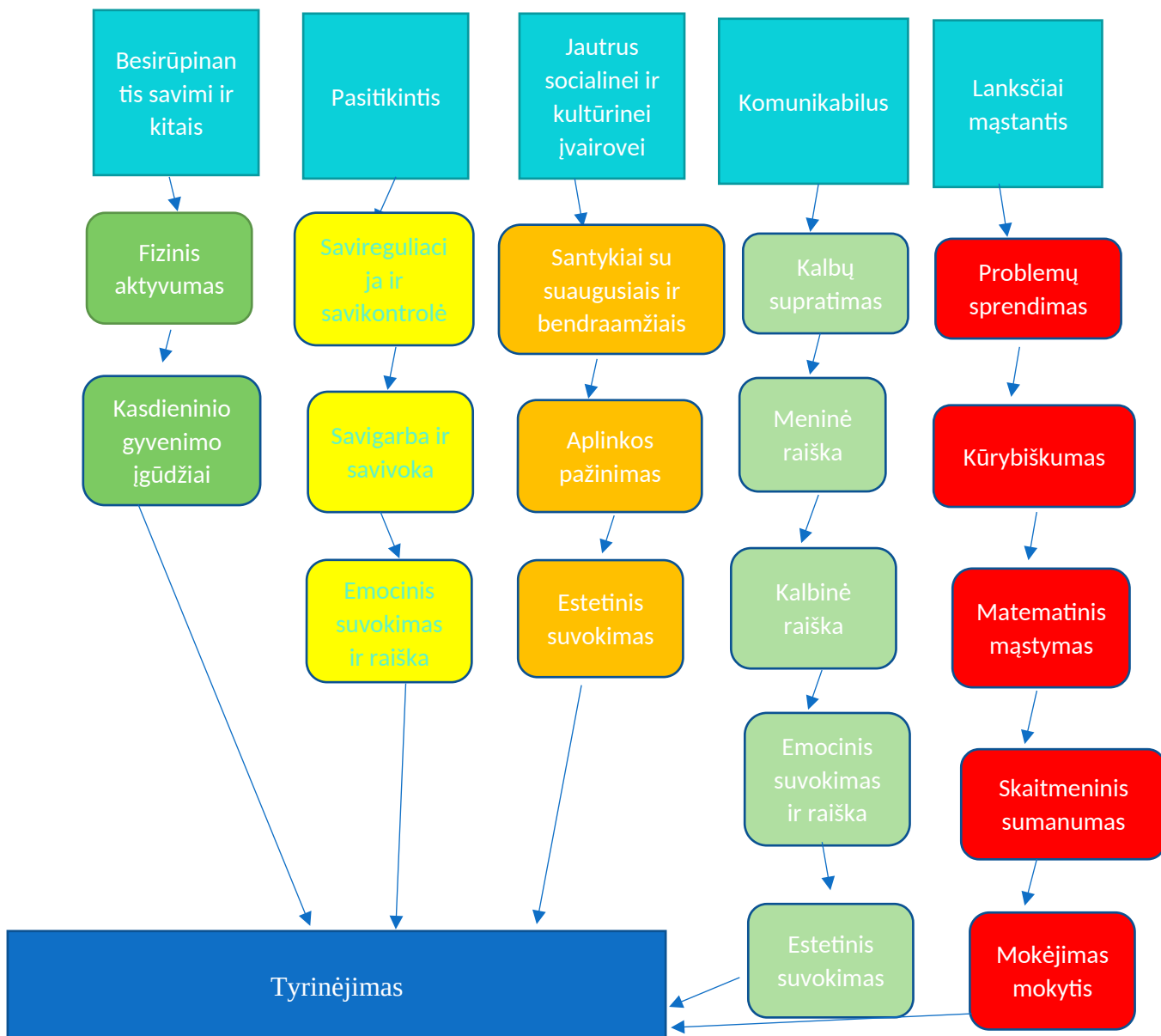
patirti, atrasti, plečia mąstymo galimybes. Vaikai tyrinėja ir atranda įvairias technologijų panaudojimo galimybes, įgytą patirtį panaudoja kituose žaidimuose.

Ekskursijos ir išvykos praturtina vaikų patirtį, jie susipažįsta su artimiausia gamtine, socialine ir kultūrine aplinka, mokosi ne tik orientuotis naujoje aplinkoje, bet ir tiesiogiai konstruoja savo žinias, veikdami natūralioje aplinkoje. Ugdymo turinio įgyvendinimas organizuojamas taip, kad atitiktų pagrindinius ir prigimtinus vaiko poreikius, sudarytų galimybę atsiskleisti vaiko individualumui ir savitumui visose ugdymo(si) pasiekimų srityse kurių visuma užtikrintų ugdytinių mokyklinę brandą.

Ugdymo(si) turinys įgyvendinamas per visą vaiko buvimą grupėje: jam valgant, ruošiantis ilsėtis, eiti į lauką, bendraujant, spontaniškai žaidžiant ar dalyvaujant mokytojų organizuotoje veikloje.

VAIKO GALIOS

Programoje ugdymo(si) turinys pateikiamas pagal tai, kokias vaiko galias ugdome.

Besirūpinantis savimi ir kitais

Pasiekimų sritis – kasdieninio gyvenimo įgūdžiai

Vertybinė nuostata. Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.

Esminiai gebėjimai. Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.

Pasiekimų žingsnio pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
1 – 2 metai	
1 – asis žingsnis Reaguoja įvairaus skonio ir konsistencijos maistą. Siekia savarankiškai valgyti, gerti iš puodelio. Balsu, kūno kalba parodo, kad jam šlapia, nepatogu.	Sveikatai palankiu maistu susipažįsta valgydami drauge su mokytoju ir kitais vaikais, girdėdami suaugusiųjų aiškinimus, žiūrindami knygeles, korteles, piešinius.
2 – asis žingsnis Valgo įvairų maistą, skirtingais būdais paruoštas daržoves (virtas, žalias), vaisius; maistą ima pirštais ir šaukštu, geria savarankiškai. Kūno ženklais parodo ar pasako, kad nori į tualetą. Suaugusiojo padedamas plaunasi, šluostosi rankas, išpučia nosį; bando pats nusirengti striukę, nusimauti kelnes.	Matydami estetiškai patiektą, skleidžiantį šviežią kvapą maistą, jį skanaudami ir nuolat girdėdami vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, vaikai kaupia atitinkamą žodyną. Įvairių žaislų apscioje aplinkoje, grupėje įrengtoje „virtuvėlėje“ žaidžia režisūrinius maisto gamavimo žaidimus.
3- 4 metai	
3 - asis žingsnis Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradedama tinkamai naudotis stalo įrankiais. Suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradedama laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse.	Susipažįsta su sveikatai palankiu maistu Skanauja maistą patiektą estetiškai Girdint vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, kaupia žodyną Grupės įrengtoje “virtuvėje” žaidžia režisūrinius maisto gamavimo žaidimus Susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdomi kūno priežiūros įgūdžius Mokosi laikytis tvarkos, rūšiuoti, tvarkyti žaislus
4 - asis žingsnis Įvardija kelis maisto produktus, kuriuos valgyti sveika, ir kelis, kuriuos vartoti reikėtų	Klauso, aiškinasi, randa atsakymus apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra

saikingai. Plauna vaisius, daržoves ir pasako, kodėl; pjausto, gamina užkandžius, salotas. Suaugusiojo padedamas serviuoja stalą, stengiasi laikytis elgesio prie stalo taisyklių. Dažniausiai savarankiškai naudojami tualetu. Savarankiškai ar priminus plauna rankas, prausiasi veidą, čiaudėdamas ar kosėdamas prisidengia burną ir nosį. Šiek tiek padedamas savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Sutvarko žaislus, su kuriais žaidė. Pažįsta šviesoforo spalvas, žino, ką jos reiškia; pasako, kad kelią (gatvę) pereiti reikia kartu su suaugusiuoju. Stebint suaugusiajam, saugiai naudojami veiklai skirtais aštriais daiktais (žirkklėmis, pieštukais, mentelėmis). Žino, į ką kreiptis pagalbos ištikus nelaimei.	naudingiau sveikatai, tyrinėja sveiko maisto piramidę Žaidžia vaidmeninius, režisūrinius žaidimus vaikai: maitina lėles, serviuoja ir puošia stalą Motyvuojamas suaugusiojo pavyzdžio laikosi asmens higienos. Klauso dainelių, eilėraščių, pasakojimų, apie bakterijas ir virusus, jų sukeliamas ligas. Supranta, kodėl svarbu laikytis asmens higienos Įsitraukia į aplinkos tvarkymo veiklas: pastebi ne vietoje padėtus daiktus ir imasi iniciatyvos juos tvarkyti Imasi iniciatyvos pastebint ne vietoje padėtus daiktus, numestą šiukšlę, mokosi šiukšles rūšiuoti Mokosi saugaus elgesio grupėje, gatvėje, miške, prie vandens telkinių įgūdžių, sužino apie daiktus, kurie pavojingi jų sveikatai ir saugumui, laikosi susitartų saugaus elgesio taisyklių

5-6

metai

5- asis žingsnis

Valgo tvarkingai, dažniausiai taisyklingai naudojami stalo įrankiais. Domisi, koks maistas sveikas ir visavertis.

Serviuoja ir tvarko stalą, vadovaujamas suaugusiojo.

Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Priminus plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto rankas ir veidą. - Priminus tvarkosi žaislus ir veiklos vietą.

Žaisdamas, ką nors veikdamas stengiasi saugoti save ir kitus. Priminus stengiasi sėdėti, stovėti, vaikščioti taisyklingai.

Tyrinėja sveiko maisto piramidę. Dėlioja mąstymo žemėlapius (sveika – nesveika). Gamina sveikus užkandžius ir gėrimus: plauna, sveria, uosto, dalina, pjausto, maišo, skanauja maisto produktus. Tyrinėja, matuoja, žymisi, kiek vandens išgeria per dieną, aiškinasi, kiek jo vartoti sveika. Žino vandens naudą žmogaus organizmui. Esant galimybei, renkasi sveikatai palankius maisto produktus. Diskutuoja apie maisto tausojimo svarbą. Mokytojo padedamas taisyklingai naudojami stalo įrankiais. Grupėje, lauke įrengtoje virtuvėlėje žaidžia „kavinę“, „restoraną“: kuria, užrašo, kopijuoja patiekalų receptus, imituoja maisto gaminių, valgymo procesus. Mokytojo padedamas laikosi elgesio taisyklių prie stalo: prieš valgį nusiplauna rankas, valgo neskubėdamas. Diskutuoja, kodėl svarbu plauti rankas prieš valgį, pažaidus, susitepus, pasinaudojus tualetu, ir pratina tai daryti. Atlieka tyrinėjimus apie bakterijas ir virusus, jų sukeliamas ligas. Tvarko, rūšiuoja žaislus,

6 - asis žingsnis 2. žingsnis Valgo tvarkingai. Pasako, jog maistas reikalingas, kad augtume, būtume sveiki. Įvardija vieną kitą maisto produktą, kurį valgyti sveika, vieną kitą – kurio vartojimą reikėtų riboti. Savarankiškai serviuoja ir tvarko stalą. Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Suaugusiųjų padedamas pasirenka drabužius ir avalynę pagal orus. Priminus ar savarankiškai plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto rankas ir veidą. - Dažniausiai savarankiškai tvarkosi žaislus ir veiklos vietą. -Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių. Stebint suaugusiajam saugiai naudojami veiklai skirtais aštriais įrankiais. Žino, kaip saugiai elgtis gatvėje, kur kreiptis iškilus pavojui, pasiklydus. Priminus stengiasi vaikščioti, stovėti, sėdėti taisyklingai.	pažaidus padeda į žaislus vietą. Kalba, diskutuoja apie tai, kaip reikia elgtis, jei visai nepažįstamas žmogus kalbina. Mokosi pasakyti „ne“ netinkamam prisilietimui, pasitraukti iš situacijų, kuriose pasijunta nesaugiai. Klausosi pasakojimų, žiūri edukacinius filmukus apie daiktus, kurie yra pavojingi vaikų sveikatai ir saugumui, kas atsitinka, kai vaikai su jais žaidžia. Išvykų metu mokosi saugaus elgesio gatvėje, nežinomoje vietoje, žino, kur kreiptis pagalbos ištikus nelaimei. Dalyvauja tvarkant, prižiūrint grupės, lauko aplinką. Naudojasi lauko aplinkos tvarkymo įrankiais (šluotomis, grėbliais, kastuvais, karučiais). Laikosi elgesio taisyklių, serviuoja stalą. Žaidybinėje veikloje naudoja sukauptą patirtį. Turi galimybę stebėti realų ir virtualų kontekstą. Geba tausoti maistą, jo nešvaistyti. Pasitelkiant realius ir virtualius kontekstus sužino mitybos grandinės ratą. Dalyvauja Visuomenės sveikatos biuro specialistės vedamuose užsiėmimuose apie sveiką gyvenimo būdą, mitybą, higieną, saugų elgesį

Pasiekimų sritis – fizinis aktyvumas

Pasiekimų sritis –fizinis aktyvumas.

Vertybinė nuostata. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.

Esminiai gebėjimai. Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.

Pasiekimų žingsnio pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
1 – 2 metai	
1 – asis žingsnis Sėdi, šliaužia, ropoja pirmyn ir atgal, ko nors	Vaikščioti ir išlaikyti pusiausvyrą mokosi

įsitvėręs pats atsistoja, stovi, eina laikydamasis ar savarankiškai. Tikslingai siekia daikto, jį pačiumpa ir laiko saujoje, dviem pirštais – nykščiu ir smiliumi – suima smulkų daiktą, perima daiktą iš vienos rankos į kitą, deda vieną ant kito. Rankos judesius seka akimis saujoje, paglosto žaislą jo nečiupdamas, kiša jį į burną, purto, mojuoja, stuksena, gniaužo, dviem pirštais – nykščiu ir smiliumi – suima smulkų daiktą, perima daiktus iš vienos rankos į kitą.	eidami sumažinto ploto paviršiumi, įveikdami kliūtis, lipdami į kalniuką. Judėdami laisvoje erdvėje, žaisdami judriuosius žaidimus, vaikai nuo greito ėjimo pereina prie bėgimo; Suaugusiesiems žaidinant, instinktyvūs ir spontaniški vaikų judesiai darosi vis tikslingesni ir pasikartojantys. Vaikai „atranda“ savo ir kitų kūno dalis jas liesdami ir pajausdami prisilietimą.
2 – asis žingsnis Pralenda pro kliūtis keturpėsčias. Savarankiškai atsistoja, stovi, atsitupia, pasilenkia, eina į priekį, į šoną ir atgal, bėga tiesiomis kojomis, lipa laiptais aukštyn pristatomuoju žingsniu. Ridena, sviedžia kamuolį, gauda jį apglėbdamas rankomis. Pasuka riešą, apverčia plaštaką delnu žemyn, pasuka delnu aukštyn, paima daiktą iš viršaus apimdamas jį pirštais, uždeda, įdeda ir išima daiktą, atsuka detales, ploja rankomis.	Palankioje erdvėje judėdamas vaikas pradeda jausti laiką – suvokia laiko trukmę, supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą. Žaidžia imitacinius kūrybinius judriuosius žaidimus; mėgdžioja gyvūnus; atlieka vaikų jogą;
3- 4 metai	
3-asis žingsnis Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tikslingai skirtingu ritmu eina ten, kur nori, vaikščiodamas apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1-2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. Meta ir gauda kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės dideles sagas, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka.	Vaikščioja ir išlaiko pusiausvyrą einant sumažinto ploto paviršiumi, įveikiant kliūtis, lipant į kalniuką Geba pereiti nuo greito ėjimo prie bėgimo Pradeda lankstyti ranką per riešą, vis tiksliau atliekant judesius Dėlioja daiktus vieną ant kito, užsuka, atsuka, darinėja, naudojasi stalo įrankiais
4-asis žingsnis Stovėdamas pasistiebia, atsistoja ant kulnų, pastovi ant vienos kojos (4–5 sekundes). Eina	Žaidžia įvairius imitacinius bei judriuosius žaidimus, išbando mokytojo

ant pirštų galų, eina siaura (5 cm) linija, nesilaikydamas lipa laiptais aukštyn ir žemyn. Bėga, didindamas ir mažindamas tempą, šokinėja abiem ir ant vienos kojos. Mina ir vairuoja triratuką, balansinį dviratį. Žaisdamas judriuosius žaidimus bando derinti judesius poroje ir grupėje. Dažniausiai taisyklingai laiko rašiklį, gana tiksliai atlieka judesius plaštaka ir pirštais bei ranka. Ištiestomis rankomis pagauna didelį kamuolį. Atkerpa žirkėmis popieriaus juostelę, atsega ir užsega sagas, atitraukia ir užtraukia užtrauktuką, įpila vandens į piltuvėlį.	demonstruojamus, pačių atrandamus ėjimo ir bėgimo būdus Tobulina koordinaciją, orientaciją erdvėje, vikrumą, greitumą, jėgą žaidžiant su įvairaus dydžio ir sunkumo kamuoliais: ridenant, mėtant įvairiu atstumu, visa jėga ar panaudojant reikiamą jėgą tikslui pasiekti, gaudant Lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją ką nors dėliodami, konstruodami, verdami, piešdami ir kt.

5- 6 metai

5 - asis žingsnis Juda laisvai bėgiodamas, landžiodamas, šokinėdamas, laipiodamas karstynėmis. Atlieka veiksmus su skirtingo dydžio, svorio, formos, priemonėmis (skirtingo dydžio, svorio kamuoliai, įvairios lazdos, lazdelės, žiedai ir kt.). Žaidžia imitacinius, judriuosius žaidimus, kuriuose lavinami pagrindiniai judesiai (laipiojimas, pralindimas, metimas, šliaužimas, bėgimas ir kt.). Išbando įvairius ėjimo ir bėgimo būdus: eiti pasistiebus, ant kulnų, ištiesta virve, aukštai keliant kelius, pristatomuoju žingsniu, šonu, atbulomis, nedideliame aukštyje, bėgti aukštai keliant kelius, įveikiant kliūtis, bėgti greitai, lėtai.	Juda laisvai bėgiodamas, landžiodamas, šokinėdamas, laipiodamas karstynėmis. Atlieka veiksmus su skirtingo dydžio, svorio, formos, priemonėmis (skirtingo dydžio, svorio kamuoliai, įvairios lazdos, lazdelės, žiedai ir kt.). Žaidžia imitacinius, judriuosius žaidimus, kuriuose lavinami pagrindiniai judesiai (laipiojimas, pralindimas, metimas, šliaužimas, bėgimas ir kt.). Išbando įvairius ėjimo ir bėgimo būdus: eiti pasistiebus, ant kulnų, ištiesta virve, aukštai keliant kelius, pristatomuoju žingsniu, šonu, atbulomis, nedideliame aukštyje, bėgti aukštai keliant kelius, įveikiant kliūtis, bėgti greitai, lėtai. Stengiasi sėdėti, stovėti, vaikščioti taisyklingai. Bando atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. Pieštuką ir žirkles laiko taisyklingai. Tiksliai atlieka sudėtingesnius judesius su smulkiais daiktais. Pastato aukštą statinį, išlaikantį pusiausvyrą.
6 -asis žingsnis Eina ratu, poroje, prasilenkdamas, gyvatėle, atbulomis, šonu. Ištvėringas, bėga ilgesnius atstumus. Bėga pristatomu ar pakaitiniu žingsniu, aukštai keldamas kelius,	Žaidžia žaidimus su taisyklėmis: krepšinį, futbolą, badmintoną, estafetes. Dėlioja, konstruoja, veria, piešia, kerpa, lipdo. Atlieka atsipalaidavimo, kvėpavimo, vaikų jogos pratimus (pratimai atliekami grupėse, rūbinėlėse, sensorinėje erdvėje, pievoje,

bėga suoleliu, įkalnėn, nuokalnėn. Šokinėja ant vienos kojos judėdamas pirmyn, šoka į tolį, į aukštį. Važiuoja dviračiu. Rankos ir pirštų judesius atlieka vikriau, greičiau, tiksliau, kruopščiau. Tiksliau valdo pieštuką bei žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Su kamuoliu atlieka sporto žaidimų elementus, žaidžia komandomis, derindami veiksmus.	krepšinio aikštelėje). Lauke važinėjasi dviračiu, paspirtuku, mašinėlėmis. Dalyvauja masiniuose viso darželio, grupių žygiuose, bėgimuose, judėjimo akcijose. Ištvermingas, bėga ilgesnius atstumus. Bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo

Pasitikintis

Pasiekimų sritis – savireguliacija ir savikontrolė

Vertybinė nuostata. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.

Esminiai gebėjimai. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.

Pasiekimų žingsnio pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
1 – 2 metai	
1-asis žingsnis Gerau jaučiasi įprastoje saugioje aplinkoje. Nusiramina priglaudžiamas, kalbinamas, nešiojamas, klausydamas raminančio dainavimo. Trumpam sutelkia dėmesį į suaugusįjį, prie kurio yra prisirišęs, tapatinasi su jo veido išraiška, balso intonacijomis.	Padedami suaugusiojo, sekdami jo pavyzdžiu, bendraudami su kitais vaikais, įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, atskleisti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leistis apkabinamam, nuraminamam, nukreipti dėmesį nuo stiprias emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukti iš įtampą keliančios situacijos;
2 - asis žingsnis Išsigandęs, užsigavęs, išalkęs, pavargęs nusiramina suaugusiojo kalbinamas, glaudžiamas, maitinamas, migdomas. Pats ieško nusiramimo: apsikabina minkštą žaislą, kviečia jam artimą suaugusįjį, ropščiasi ant kelių.	Bendraudami su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, mokosi dalintis, palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.), atsižvelgti į kito prašymus.

Pradedą valdyti savo dėmesį, emocijų raišką ir veiksmus, reaguodamas į juo besirūpinančio suaugusiojo veido išraišką, balso intonaciją, žodžius.	
3- 4 metai	
3-asis žingsnis Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo valdo savo emocijų raišką ir elgesį. Pradedą laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų.	Vaikai natūraliai savo aplinkoje stebi ir tikslingai pasiūlytose veiklose tyrinėja bei išbando įvairius dėmesio, impulsų ir elgesio valdymo būdus. Žaisdami savireguliaciją plėtojančius žaidimus, laikydamiesi kartu su kitais sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos, vaikai ugdomi valingą dėmesio ir elgesio kontrolę.
4-asis žingsnis Nusiramina kalbėdamas apie tai, kas jį įskaudino, supykde, kai jaučia suaugusiojo palaikymą ir girdi komentarus. Trumpam tikslingai sutelkia dėmesį ir pastangas siekdamas įgyvendinti ketinimą. Įprastose kasdienėse situacijose pradeda susilaikyti nuo impulsyvių veiksmų, galinčių išprovokuoti nesutarimus, pakenkti kitiems. Paklaustas pasako galimas istorijų, pasakų ir kitų veikėjų netinkamo elgesio pasekmes. Primenant ir sekdamas suaugusiojo bei kitų vaikų pavyzdžiu laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių.	Stebėdami suaugusiųjų ir bendraamžių elgesį, žiūrėdami filmukus, klausydamiesi skaitomų knygų, vaikai aiškinasi, koks elgesys yra tinkamas ar netinkamas, kas yra teisinga ar neteisinga ir kodėl, stengiasi pagal įgytą supratimą elgtis tinkamai. Vaikai pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus per įvairias veiklas sužinotus būdus padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkti pastangas tinkamam poelgiui. Pasikeitus dienos ritmui, įvykus netikėtam įvykiui, sulaukus netikėto kito vaiko reagavimo, mokytojo padedami vaikai mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai (mokosi išvelgti gerąją pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti).
5- 6 metai	
5 - asis žingsnis Nusiramina, atsipalaiduoja, išėjęs iš įtampą keliančios situacijos, pabuvęs vienas, klausydamasis ramios muzikos, žaisdamas ar kalbėdamasis su kitais. Žaisdamas ir atlikdamas sudominusią veiklą, geba sutelkti dėmesį ir pastangas, ištvėrę, slopinti impulsyvius veiksmus. Ramioje	Vaikai natūraliai stebi ir pasiūlytose veiklose tyrinėja, išbando įvairius dėmesio elgesio valdymo būdus. Žaidžia savireguliacijos žaidimus (nekalbėk, nesijuok, sustok), mokosi savarankiškai išbandyti naujas nusiramavimo veiklas. Vaikai, žaisdami vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, tyrinėdami ir žymėdami, kaip

situacijoje konfliktą sprendžia žodžiais, o ne veiksmais, siūlo kelis sprendimo būdus, numatydamas jų pasekmes. Nesunkiai laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių, supranta lūkesčius savo elgesiui grupėje ir kitoje aplinkoje (per išvykas), pats primena kitiems tinkamo elgesio taisykles	jaučiasi, klausydamiesi skaitomų istorijų, žiūrėdami filmukus, patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja ir vis geriau pažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis. Vaikai aiškinasi, koks elgesys yra tinkamas ar netinkamas, kas yra teisinga ir neteisinga, kodėl. Stengiasi laikytis grupėje numatytos tvarkos, susitarimų, primena kitiems tinkamo elgesio taisykles.
6 -asis žingsnis Pats taiko įvairius nusiramino, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeičių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.	Mokytojo padedami, vaikai išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, netinkamo elgesio slopinimo būdus, ugdomi veiklos planavimo. Pratinasi nusiraminti, atsipalaiduoti pabuvęs vienas. Vaikai klausinėja apie reikalavimus savo elgesiui namuose ir ugdymo įstaigoje, stengiasi pagal įgytą supratimą elgtis tinkamai. Įvairiose veiklose tyrinėja bei išbando įvairius dėmesio ir elgesio valdymo būdus. Ugdomi veiklos planavimo ir laiko valdymo gebėjimus.

Pasiekimų sritis – savivoka ir savigarba

Vertybinė nuostata. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.

Esminiai gebėjimai. Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę

Pasiekimų žingsnio pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
1 – 2 metai	
1-asis žingsnis Pradeda jausti savo kūną- apžiūrinėja, tyrinėja savo rankas, kojas, stebi jų judesius. Šypsodamasis, guguodamas, gestikuliuodamas reaguoja į savo vardą. Reaguoja į artimųjų žmonių rodomą dėmesį	Savo kūno ribas vaikai iki 3 metų pajaučia suaugusiojo glaudžiami, žaidinami, kutenami, kykuojami, rengiami bei kalbinami. Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami, ką kuri kūno

ir akių kontaktu, veido išraiška, balsu, gestais palaiko su jais ryšį. Teigiamai reaguoja į artimoje aplinkoje įprastus žaidimus, daineles gimtąja ir kitomis kalbomis.	dalis daro, kaip juda, stebėdami save veidrodyje, savo atvaizdą matydami vandens paviršiuje, ant blizgių daiktų paviršių, žaisdami šešėlių žaidimus;
2 - asis žingsnis Atpažįsta save neseniai darytose nuotraukose, savo atvaizdą veidrodyje, paprašytas parodo ar pavadina kelias kūno dalis. Supranta, ką ir kaip gali padaryti pats, džiaugiasi didėjančiomis savo galimybėmis judėti, atlikti veiksmus, kalbėti. Išreiškia savo norus, turi savo mėgstamus žaislus, drabužius, veiklas. Rodo prierašumą prie tėvų, pasitikėjimą juo besirūpinančiais suaugusiaisiais grupėje. Domisi kitais vaikais. Trumpam sutelkia dėmesį ir išsitraukia į etnokultūrinius žaidimus, kalendorines šventes, renginius, klausosi tautosakos kūrinų.	Savo augimą pajaučia per didėjančią savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuodamiesi išaugtus drabužėlius ar batus, naudodami ūgio matuoklius, žiūrinėdami anksčiau darytas savo nuotraukas; Savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, išsitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse; Savo poreikius valgyti, žaisti, miegoti ir kt. vaikai iki 3 metų mokosi parodyti veido mimika, garsais, gestais, galvos linktelėjimu išreiškdami sutikimą ar papurtydami galvą į šonus („ne“), pirmaisiais žodžiais, kai yra jautriai glojami, žaidinami, kalbinami grupės mokytojo, kai jis stengiasi suprasti vaiko poreikių ženklus ir į juos reaguoti, kai įvardija vaiko poreikius ir domėjimosi objektus.
3- 4 metai	
3-asis žingsnis Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiaisiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius	Vaikai, komunikuodami su grupės mokytoju, sekdami jo elgesio modeliu, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. Padedami mokytojo, pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams.
4-asis žingsnis	

Pavaizduoja ar pakomentuoja kai kurias fizines savo kūno savybes: akių, plaukų spalvą, pėdos dydį. Pastebi vieną kitą savo ir kitų vaikų išvaizdos panašumą ar skirtumą. Pradeda domėtis, kas yra kūno viduje. Supranta ir pasako, kaip jaučiasi, ko nori jis pats ir kaip jaučiasi, ko nori kitas asmuo. Jaučiasi patenkintas savimi. Piešia ar kitaip vaizduoja savo šeimą, kalba apie jos narius, save supranta kaip šeimos narį. Įsitraukia į bendrus žaidimus ir grupės veiklas, prisideda prie jų plėtojimo. Supranta, kai kiti vaikai ar suaugusieji šneka kita kalba nei jis. Dalinasi savo artimosios kultūrinės aplinkos buities, veiklų ir renginių patirtimi su kitais vaikais ir mokytojais, domisi kitų kultūrų simboliais. Mėgaujasi atsakomybe už nedidelių užduočių atlikimą, reiškia nuomonę jam aktualiais klausimais.	Mokytojo padedami, vaikai tyrinėja, atranda ir aiškina, kas sieja jų aplinkos žmonių bendruomenių narius: emociniai ryšiai, rūpinimasis vienu kitais (šeima), bendras buvimas, bendra veikla, draugystės ryšiai (ugdymo įstaigos bendruomenė), kalba, papročiai, tradicijos, tautosaka, tautodailė, etnomuzika, amatai (tautybė), demokratinės vertybės, demokratinis gyvenimo būdas (valstybė), tikėjimas (religinės bendruomenės). Atrasdami ir patirdami įstaigos bendruomenės narius siejantį ryšį, vaikai ugdomi priklausymo bendruomenei jausmą, įsitraukia į savo bendruomenės veiklas, atranda lygiavertį bendravimo su kitais jos nariais būdus. Vaikai aiškinasi ir išbando pagarbios, tolerantiškos sąveikos su kitų socialinių, tautinių ir kultūrinių bendruomenių žmonėmis būdus.

5- 6 metai

5 - asis žingsnis Tyrinėja, ką gali ir ko negali kūnas, pradeda jausti asmeninę ir bendrą erdvę. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos (atramos ir judėjimo, virškinimo, kvėpavimo ar kt.). Supranta, kad jis buvo, yra ir visada bus tas pats asmuo: atpažįsta save kūdikystės nuotraukose, pasako, kuo bus ar norėtų būti suaugęs. Jaučiasi esąs šeimos narys: kalba apie šeimą, išvardija jos narius, pasako savo pavardę. Jaučiasi esąs vaikų grupės narys: kalba apie grupės draugus, pasakoja apie grupės gyvenimą. Pasako, kokia yra jo gimtoji kalba, aiškina, ką žino ir supranta apie savo šalies kalbą,	Vaikai tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, vartydami enciklopedijas vaikams, žiūrėdami informacinius filmukus, taikydami vaikams skirtas papildytosios realybės technologijas, atlikdami eksperimentus, kurdami modelius, kurie nematoma padaro matomą. Mokytojo padedami, vaikai tyrinėja ir mokosi pajauti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą ir reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. Vaikai aiškina, ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali. Žaisdami vardų žaidimus, kurdami ir naudodami vardų korteles, ką nors pasakodami, piešdami save, savo stiprybes,

kultūrą, samprotauja, kuo ji skiriasi nuo kitų jam žinomų šalių kalbos ir kultūros. Vaizduoja ir naudoja savo šalies simbolius.	vaikai supranta save kaip unikalų asmenį. Jaučiasi esąs šeimos, vaikų grupės narys, kalba apie šeimą, draugus. Vaikai domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja etnokultūriniuose, pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose. Padedami mokytojo, pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams (vėliava, herbas, himnas), tyrinėja šalies žemėlapi.
6 -asis žingsnis Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Dalinasi stebiniausiais apie vidinių kūno sistemų veiklos išorinius ženklus (išskvepiamas oras, širdies plakimas ir kt.). Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose. Prisideda prie šeimoje, grupėje ar mokykloje priimamų sprendimų. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs, pasako keletą šalių panašumų ir skirtumų. Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, mokyklos, vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.	Vaikai savo galių pajauta plėtojasi jiems mokantis naujų dalykų, drąsiai imantis naujų sumanymų ir lyderystės (vadovauti žaidimui, padėti mažiau gebančiam, dalintis patirtimi). Žaisdami, kurdami savo augimo laiko juostas, įsitraukdami į mokytojo tikslingai pasiūlytas savo augimo tyrinėjimo veiklas (matavimai, kūno kontūro apvedimas, pėdų, plaštakų atspaudai, talentų šou ir kt.), vaikai išvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Darydami klaidas ir jas taisydami vaikai plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius. Vaikai tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, piešia ir samprotauja, kaip atrodys užaugę, ko norėtų išmokti netolimoje ateityje, kuo norėtų tapti tolimoje ateityje. Domisi vėliavos spalvų reikšmėmis, gintaru, Gedimino pilimi ir kitais simboliais bei kultūros objektais, iš įvairių medžiagų konstruoja savo regiono ar šalies mėgstamiausių vietų modelius. Iš pasakojimų, pokalbių grupėje, šeimose ir iš socialinės medijos vaikai pažįsta iškilias savo šalies ir kitų šalių asmenybes (dainininkus, sportininkus ir kt.)

Pasiekimų sritis – emocinis suvokimas ir raiška

Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.

Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.

Pasiekimų žingsnio pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
1 – 2 metai	
1-asis žingsnis Mimika, kūno judesiais ir garsais išreiškia džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį. Patiria išsiskyrimo su tėvais nerimą ir džiaugsmą jiems sugrįžus. Išreiškia nerimą, pamatęs nepažįstamą žmogų Atspindi suaugusiojo ar kito vaiko emocijų raišką (šypsosi, jei juokiasi kitas; nusimena, jei kitas verkia).	Padedami suaugusiojo, sekdami jo pavyzdžiu, bendraudami su kitais vaikais, įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodo, atskleidžia, išreiškia emocijas, kreipiasi pagalbos, pasiguosti, leidžiasi apkabinamam, nuraminamam, nukreipti dėmesį nuo stiprias emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukia iš įtampą keliančios situacijos.
2 - asis žingsnis Džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį reiškia skirtingu intensyvumu; būdinga greita nuotaikų kaita. Reaguoja į kito vaiko ar suaugusiojo džiaugsmo, liūdesio, pykčio emocijų išraiškas.	Bendraudami su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, mokosi dalintis, palaukti savo eilės
3- 4 metai	
3-asis žingsnis Pradedą atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų raiškos būdus. Pradedą vartoti emocijų raiškos žodelius ir emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų išraiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja (pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdes).	Kilusias emocijas išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza Atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos, balso Mokosi emocijas įvardyti Nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, „emocijų termometrus“, išreiškiamas emocijas pavadina Mokosi taikyti nusiramino būdus: išbūti, išjausti emocijas, pabūti nusiramino erdvėje
4-asis žingsnis Pradedą suprasti, kad skirtingose situacijose (per gimimo dieną, susipykus su draugu) jaučia skirtingas emocijas, jas pavadina, išreiškia mimika, balsu, judesiu, vaizdu.	Veikdami įvairiose veiklose, žaidimuose patiria, išreiškia, aiškinasi, vis geriau atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis

Atpažįsta kitų emocijas ir jausmus pagal veido išraišką, elgesį, veiksmus, jas atliepia, imituoja vaidmenų žaidimuose. Pradedą suprasti, kad jo ir kitų emocijos toje pačioje situacijoje gali skirtis (jam linksma, o kitam tuo pat metu liūdna).	Įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu Skirtingais būdais (emocine reakcija, pasirinkimu, žodžiais ir kt.) parodo savo poreikius, pomėgius, interesus
5- 6 metai	
5 - asis žingsnis Atpažįsta bei pavadina savo jausmus ir įvardija situacijas, kuriose jie kilo. Vis geriau supranta ne tik kitų jausmus, bet ir situacijas, kuriose jie kyla (pakviečia žaisti nuliūdusį vaiką, kurio į žaidimą nepriėmė kiti). Pradedą kalbėtis apie jausmus su kitais – pasako ar paklausia, kodėl pyksta, kodėl verkia.	Įvairiomis vizualiomis priemonėmis (veideliais, spalvomis, emocijų termometre) žymi, įvardina pažymėtas emocijas, įvardina priežastis, sukėlusias vieną ar kitą emociją. Neigiamoms emocijoms reikšti naudoja tinkamus nusiramino būdus (giliai kvėpuoja, skaičiuoja iki 3,5, išminko, nupučia pyktį, gniaužo kamuoliuką, žaidžia su kinetiniu smėliu ir kt.). Varto, komentuoja emocijų knygelėse matomus paveikslėlius. Atpažįsta suaugusiojo emocijas, vykdo suprantamus prašymus. Drauge su suaugusiuoju drąsiai išbando ką nors naują. Mėgdžioja, suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Pradedą valdyti savo emocijų raiškos intensyvumą. Laikosi grupės, žaidimo taisyklių, moka nusiraminti.
6 -asis žingsnis Apibūdina savo jausmus, pakomentuoja juos sukėlusias situacijas bei priežastis. Beveik neklysdamas iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato, kaip jaučiasi kitas, pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradedą kalbėtis apie tai, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas.	Žaidžia vaidmenų, naratyvinius žaidimus, per kuriuos atpažįsta, išreiškia emocijas. Klausosi terapinių pasakų, skaitomų istorijų, žiūri filmukus, diskutuoja apie savo ir kitų patiriamas emocijas, jas sukėlusias situacijas bei jų atsiradimo priežastis. Kuria socialines istorijas šiomis temomis: „Kai jaučiuosi piktas“, „Kai aš nerimauju“, „Kai aš bijau“, „Kai man liūdna“, „Aš galiu nusiraminti“, jas iliustruoja piešinėliais. Įvairiomis meninės raiškos priemonėmis vaizduoja emocijas (piešia, dažo lipdo). Dalyvauja psichologo vedamose veiklose, skirtose psichikos sveikatai stiprinti

Jautrus socialinei ir
kultūrinei įvairovei

Pasiekimų sritis – santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais

Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais.

Esminiai gebėjimai. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.

Pasiekimų žingsnio pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
1 – 2 metai	
1-asis žingsnis Atpažįsta ir džiaugiasi pamatęs juo besirūpinantį suaugusįjį, mėgsta apkabinimus, įsitraukia į bendravimą, kasdienę rutiną ir žaidimus. Domisi kitais vaikais, mėgdžioja jų veido išraišką, veiksmus. Žvilgsniu, mimika, balsu, gestais inicijuoja bendravimą su suaugusiuoju ar vaiku, parodo, kuo domisi. Seka suaugusiojo žvilgsnį, veido mimiką, gestus, žodžius, aptikdamas jo rodomus aplinkos objektus bei reiškinius, dalindamasis emocijomis ir nuostaba.	Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. Bendrose veiklose vaikai ugdomi jautrumą kito poreikiams: mokosi suprasti, ką jaučia, ko nori kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus; Pajaučia juos supančių žmonių išvaizdos, aprangos, amžiaus panašumus ir skirtumus, jeigu jie yra labai akivaizdūs, vaikams atkreipus į juos dėmesį, mokytojo yra įvardijami, pakomentuojami;
2 - asis žingsnis Akivaizdžiai parodo prierašumą juo besirūpinančiam suaugusiajam. Skiria nepažįstamus žmones nuo juo besirūpinančio suaugusiojo. Stengiasi patraukti kitų vaikų dėmesį šypsena, balsu, judesiais, geranoriškais veiksmais. Stebi ir mėgdžioja suaugusiojo veido išraišką, žodžius, veiksmus; kartoja savo veiksmus, kurie sulaukia suaugusiojo palaikymo; vygdo jam suprantamus suaugusiojo prašymus, prireikus kreipiasi į jį pagalbos; pats inicijuoja bendravimą su suaugusiuoju. Mėgsta žaisti greta kito vaiko, stebi, kaip šis mėgdžioja jo kalbėjimą, judesius, veiksmus, ir pats jį mėgdžioja.	Natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. Vaikų supratimas apie šeimą ir vaikų grupę plečiasi kartu su mokytoju ir tėvais kuriant šeimos ir grupės medį, dalyvaujant šeimos dienose grupėje, žaidžiant savo šeimos ir kitų šeimų pasiūlytus žaidimus, žiūrinėjant šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas;
3- 4 metai	
3-asis žingsnis Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi	Pajaučia juos supančių žmonių išvaizdos,

nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradeda suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojama bendrai	aprangos, amžiaus panašumus ir skirtumus, jeigu jie yra labai akivaizdūs, vaikams atkreipus į juos dėmesį, mokytojo yra įvardijami, pakomentuojami Vaikai natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. Vaikų supratimas apie šeimą ir vaikų grupę plečiasi kartu su mokytoju ir tėvais kuriant šeimos ir grupės medį, dalyvaujant šeimos dienose grupėje, žaidžiant savo šeimos ir kitų šeimų pasiūlytus žaidimus, žiūrinėjant šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas.
4-asis žingsnis Lengvai atsiskiria nuo tėvų ar globėjų, rodo pasitikėjimą mokytojais ir jų padėjėjais: klausia, tariasi, guodžiasi. Kalbasi, įsitraukia į veiklą su nepažįstamais žmonėmis, kai šalia yra mokytojas. Turi vieną ar kelis kurį laiką nesikeičiančius žaidimų ir bendrų veiklų partnerius. Įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytas bendras veiklas ir jas plėtoja, pats inicijuoja pokalbius ir bendras veiklas su suaugusiuoju. Geba žaisti, atlikti bendrą veiklą poroje, kelių vaikų grupelėje, siūlo ir priima idėjas, derina norus ir veiksmus, sprendžia nesutarimus. Padedant mokytojui palaikia savo eilės, dalinasi žaislais, priima kompromisinį pasiūlymą. Veikdamas kartu su kitais pastebi vieną kitą akivaizdų savo ir kito (vaiko, suaugusiojo) išvaizdos, pomėgių, kalbos panašumą ar skirtumą ir skirtingais būdais tai parodo. Prisideda prie grupės taisyklių kūrimo.	Piešdami save ir kitus, matuodamiesi, lygindami akių, plaukų spalvą, kalbėdamiesi apie savo norus, pomėgius, gebėjimus, šeimas, namus, kartu žaisdami ar kurdami bendrus darbus, švęsdami šventes, vaikai tyrinėja, kuo jie panašūs į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų ir suaugusiųjų. Komunikuodami su grupės mokytoju, sekdami jo elgesio modeliu, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką.
5- 6 metai	
5 - asis žingsnis Drašiai bendrauja su mažiau pažįstamais ar nepažįstamais žmonėmis grupėje, salėje ar kieme. Turi draugą arba kelis nuolatinius žaidimų partnerius, sėkmingai įsitraukia į didesnės vaikų grupės veiklą. Tikrina suaugusiojo išsakytas leistino elgesio	Piešdami save ir kitus, matuodamiesi, lygindami akių, plaukų spalvą, kalbėdamiesi apie savo norus, pomėgius, gebėjimus, šeimas, namus, kartu žaisdami ar kurdami bendrus darbus, švęsdami šventes, socialiniuose tinkluose komunikuodami su

ribas – atsiklausia, derasi, tariasi. Geranoriškai veikia kartu su kitais vaikais, drauge siekia to paties tikslo, priima bendrus sprendimus; skolina, keičiasi, dalinasi priemonėmis ir žaislais, ruošia ir kitiems dovanoja gimtadienio dovanas. Noriai ką nors veikia su vaikais iš kitos socialinės, kalbinės, kultūrinės aplinkos. Pats ar kartu su kitais randa nesutarimo, konflikto sprendimo būdus arba prašo suaugusiojo pagalbos. Veikdamas kartu su kitais pastebi ir pasako keletą savo ir kitų vaikų ar suaugusiųjų asmeninių savybių, interesų, gebėjimų panašumų bei skirtumų. Stengiasi atlikti mažus įsipareigojimus grupei, dėl kurių susitariama. Stengiasi elgtis vadovaudamasis įgytu supratimu apie savo ir kitų teises bei pareigas grupėje.	kitų tautybių bendraamžiais, vaikai tyrinėja, kuo jie panašūs į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų ir suaugusiųjų. Vaikai siekia užmegzti ir palaikyti asmeninius ryšius su kitais žmonėmis, tyrinėja savo ir kitų panašumą bei skirtumus, pratinasi galvoti apie kitus ir jų poreikius, būti geranoriškiems, draugiškiems, mokosi bendrauti, bendradarbiauti, sugyventi. Vaikai patys inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Komunikuodami su grupės mokytoju, sekdami jo elgesio modeliu, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. Tyrinėja būdus, kurie padeda suprasti vieniems kitus, įtraukti juos į bendrus žaidimus ir veiklas. Žaisdami, atlikdami grupines veiklas, vaikai mokosi išklaudyti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti. Tikrina suaugusiojo išsakytas leistino elgesio ribas – atsiklausia, derasi ir laukia komentarų.
6 -asis žingsnis Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiaisiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradeda tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai.	Vaikai, komunikuodami su grupės mokytoju, sekdami jo elgesio modeliu, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. Tyrinėja būdus, kurie padeda suprasti vieniems kitus, įtraukti juos į bendrus žaidimus ir veiklas. Žaisdami, atlikdami grupines veiklas, vaikai mokosi išklaudyti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti. Dėl turimų skirtingų vertybių, norų, interesų, idėjų ir gebėjimų išryškėja vaikų nesutarimai ir konfliktai. Paremiami grupės mokytojo, vaikai mokosi

Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.	įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeičių, kurios būtų priimtinos kitiems. Vaikai tyrinėja, kuo jie panašūs į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų ir suaugusiųjų. Mokytojo padedami, vaikai tyrinėja, atranda ir aiškina, kas sieja jų aplinkos žmonių, bendruomenių narius: emociniai ryšiai, rūpinimasis vienu kitais (šeima), bendras buvimas, bendra veikla, draugystės ryšiai (ugdymo įstaigos bendruomenė), kalba, papročiai, tradicijos, tautosaka, tautodailė, amatai (tautybė), demokratinės vertybės, demokratinis gyvenimo būdas. Vaikai ugdomi priklausymo bendruomenei jausmą, įsitraukia į savo bendruomenės veiklas, atranda lygiaverčio bendravimo su kitais jos nariais būdus.

Pasiekimų sritis – aplinkos pažinimas

Vertybinė nuostata - Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.

Esminiai gebėjimai - Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.

Pasiekimų žingsnio pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
1 – 2 metai	
<i>1-asis žingsnis</i> Veido išraiška, mimika, gestais, garsais reaguoja į artimiausioje aplinkoje esančius žmones ir daiktus. Atkreipia dėmesį į artimiausioje aplinkoje esančius gyvosios gamtos objektus. Emocijomis reaguoja į gamtos objektus ir žmogaus sukurtus daiktus bei reiškinius (garsus, vaizdus, skonius).	Vaikai daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jutimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Vaikai grupėje esančius įvairius daiktus tyrinėja juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais.
<i>2 - asis žingsnis</i> Stebi ir atpažįsta artimiausią savo aplinką, orientuojasi namų ir grupės aplinkoje. Pažįsta ir pavadina kai kuriuos žmones, jų veiksmus, aplinkoje esančius daiktus, jų atvaizdus. Žino kai kurių buitinių (šukos, šaukštas) ir kultūrinių (būgnai, knyga) daiktų paskirtį ir jais naudojami.	Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios).

Pažįsta ir pavadina („savo kalba“, garsažodžiu ar tiksliau pavadinimu) kai kuriuos gyvūnus, augalus, jų atvaizdus ir gamtos reiškinius (lietus, vėjas). Parodo patinkantį augalą, gyvūną, kultūrinės aplinkos daiktą.	Pamėgdžiodami suaugusiuosius bando šukuotis, valgyti su įrankiais, valyti dantis, šluostyti stalą, pašerti naminių gyvūną, palaistyti augalą ir pan. Stebi gyvūnus savo aplinkoje, kai kuriuos mūsų ir svetimų kraštų gyvūnus atpažįsta paveikslėlių knygoje, animaciniuose filmuose.

3- 4 metai

3-asis žingsnis Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai išitraukdamas į kasdienius, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). -Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykštė, perkūnija). -Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais.	Vaiko vizualaus pasaulio tyrinėjimai prasideda nuo artimiausios, kasdienės namų ir mokyklos aplinkos stebėjimo. Vaikai stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais. Per ugdymo(si) aplinkos stebėjimą ir tyrinėjimą (analizuojant, lyginant) ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jų krintančią šviesą, šešėlius ir kt.;

4-asis žingsnis Parodo, kad supranta, kurie kultūriniai vaizdai, garsai, judesiai, skoniai, kvapai ar pasakojimai yra iš kitos nei jo paties kultūra. Pažįsta gyvenamosios vietovės objektus ir vietas, pastebi jų pasikeitimus. Pasako miesto (kaimo), kuriame gyvena, pavadinimą. Įsitraukia į veiklas, puoselėjančias šeimos ir liaudies tradicijas. Įvardija paros dalis, sieja jas su savo gyvenimo ritmu. Atpažįsta ir pavadina kelis dažniausiai stebėtus gyvūnus, augalus, grybus, negyvosios gamtos objektus (upė, akmuo), reiškinius (pūga, saulėlydis), nusako akivaizdžius jų požymius. Pasako metų laikų pavadinimus, samprotauja, kas būdinga metų laikams.	Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas. Įžvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ja rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti.

Stengiasi saugoti socialinės, kultūrinės ir gamtinės aplinkos objektus. Bando rūšiuoti atliekas, tausoti medžiagas, išteklius (išjungia šviesą). Gamtos, kultūros grožį ir įvairovę stengiasi išreikšti savo kūryboje.	
5- 6 metai	
5 - asis žingsnis Vaizduoja, pasakoja apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas, domisi, kuo tos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristato savo gimtąjį miestą ar gyvenvietę, kelis žinomus objektus ir vietas, gatvę, kurioje gyvena, kurioje yra jo ugdymo įstaiga. Iš savo grupės gali savarankiškai nueiti į kitas ugdymo įstaigos erdves (salę, dailės studiją). Pradeda suvokti praeitį, dabartį, ateitį: pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj; sudėlioja dienos ar ilgesnio laikotarpio įvykius chronologine seka. Atpažįsta ir pavadina ne tik stebėtus vietinius, bet ir kai kuriuos tolimųjų kraštų augalus ir gyvūnus, samprotauja apie jų gyvenimo būdą ir buveines. Paaiškina, kaip daržoves, vaisius ir kitas gamtos gėrybes vartoti maistui. Stebėdamas ar prižiūrėdamas augalus ar gyvūnus, komentuoja jų pokyčius. Fiksuodamas gamtinių objektų stebinius, išvelgia kai kuriuos akivaizdžius objektams būdingus požymius. Pažįsta keletą dangaus kūnų, gamtos reiškinių, kurių negali ar kuriuos pavojinga stebėti iš arti (ugnikalnių išsiveržimas, viesulas, žvaigždės). Eilės tvarka išvardija metų laikus, pasako, kaip skirtingais metų laikais gyvena kai kurie gyvūnai, augalai. Rodo pagarbą gyvajai ir negyvajai	Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Daiktus ir jų savybes vaikai mokosi suprasti ir pavadinti, kai jų tyrinėjimus lydi mokytojo komentarai, klausimai, grįžtamasis ryšys. Vaikai bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Vaikai daiktus pažįsta juos stebėdami, sugretindami, palygindami, grupuodami, rikiuodami nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodami, konstruodami. Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų (pavyzdžiui, kamuoliai skiriasi dydžiu, svoriu, spalva) ir nuo kitos rūšies daiktų (pavyzdžiui, kamuoliai forma skiriasi nuo knygų). Apžiūrinėdami iš visų pusių, viršaus, apačios, liesdami, uosdami, vaikai atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą (lygus, šiurkštus, švelnus), formą (apvalus, kampuotas, pailgas), kvapą, ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą. Mokytojui padedant, gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio), pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje (pavyzdžiui, planas). Daiktų dydį vaikai tyrinėja, bandydami apimti delnais, apglėbti, gretindami su savo ūgiu. Vaikai susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais (lupos, magnetai, mikroskopas, svarstyklės), padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką (gamtos radinius, žmogaus sukurtus daiktus). Žaisdami, tyrinėdami aplinką, vaikai naudojami išmaniaisiais daiktais (žaislais, robotukais, išmaniaisiais rašikliais, telefonais, išmaniosiomis grindimis ir kt.), aiškinasi jų veikimo būdą, juos išbando. Vaikai ieško atsakymų į patiems kylančius ir mokytojo

aplinkai, kultūros reiškiniams ir objektams, supranta, kad jo elgesys gali paveikti gamtinę ir kultūrinę aplinką, stengiasi prisiimti atsakomybę už jų išsaugojimą. Savo kūryboje vaizduoja asmeninį emocinį santykį su gamtos ir kultūros objektais.	nuolat keliamus klausimus. Stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis (lapai, žiedai, vaisiai, sėklos ir pan.), pajunta tekstūrų skirtumus, vaisiuose suranda sėklas. Vaikai dalinasi mintimis, kam reikalingi medžiai (teikia pavėsi, jame prieglobstį randa gyvūnai), mokytojo padedami, išsiaiškina, kad medžiai gamina deguonį, kuris būtinas žmonių ir gyvūnų kvėpavimui, ir supranta, kad medžius reikia saugoti ir sodinti.
6 -asis žingsnis Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukurtų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyveno, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti. Įžvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradeda suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Įžvelgia, kaip keičiasi kai kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina,	Stebėdami aplinkos daiktus, vaikai suteikia jiems prasmę, prisitaiko prie aplinkos, ugdomi savarankiškumą: vaikai supranta, kad kažką reikia apeiti, kažką galima pakelti ir pernešti, kažko geriau neliesti, pagal daiktus ir jų išsidėstymą orientuojasi aplinkoje. Vaikai pastebi daiktų seką eidami į mokyklą, kur nors važiuodami: kelio ženklas, šviesoforas, perėja ir pan. Matydami, kaip suaugusieji ir kiti vaikai naudoja įvairius įrankius, ir stebėdami, kaip tie įrankiai veikia, vaikai patys juos išbando. Daiktus kūrybiškai panaudoja žaidimuose, ugdomi nuostatą tausoti daiktus. Drauge su mokytoju vaikai aiškinasi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo, kaip žmogus juos pritaikė savo poreikiams. Jie lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Supranta, kad tos pačios paskirties daiktas (pavyzdžiui, stalas) gali būti pagamintas iš medžio, metalo, plastiko. Atranda fizikinius reiškinius: jėgas (tamprumo – guma, spyruoklė, trinties – vieni batai slysta, kiti – ne), energiją (elektros energija, šilumos energija), paprastuosius mechanizmus (dvivietės sūpuoklės, nuožulnioji plokštuma), magnetizmą. Žaisdami su tikslingai parinktais žaislais, daiktais ar priemonėmis (spaudomas

kodėl išteklius reikia tausoti. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį. Pradeda jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreiškdamas jį veikloje ir kūryboje.	sensorinis kamuoliukas, guma ir pan.), vaikai tyrinėja tamprumo reiškinį – daiktus spaudžia, tempia, stebėdami, kaip keičiasi, deformuojasi jų forma, tačiau atleidus jie vėl grįžta į pradinę padėtį.

Pasiekimų sritis – Estetinis suvokimas

Vertybinė nuostata. Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.

Esminiai gebėjimai. Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.

Pasiekimų žingsnio pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
1 – 2 metai	
1-asis žingsnis Reaguoja ir trumpam sutelkia dėmesį, kai yra emocingai kalbinamas, kai mato įvairias mimikas, judesius, įvairių spalvų ir formų daiktus, kai girdi muzikos garsus. Judesiais, krykštavimu parodo, kad girdi pažįstamą melodiją, mato pažįstamą žmogų, žaislą, paveikslą.	Aktyviai reiškia emocijas klausydamas linksmos muzikos, dainos: džiaugiasi, šypsosi, kai daina ar muzikinė pjesė linksmą, nuliūsta, susimąsto, nusiramina, kartais pravirksta, kai melodija liūdna. Stebi šokantį vaiką, pedagogą, profesionalų šokėją, sutelkia žvilgsnį, trumpais skiemenimis išreiškia savo susidomėjimą, ploja, jei patinka, suirzta, jei nuobodu.
2-asis žingsnis Atviras naujiems potyriams, džiaugiasi įsitraukęs į naujas raiškos formas. Skirtingai reaguoja į gamtos ir žmogaus sukurtus objektus bei reiškinius, intuityviai mėgdžioja tai, kas jam patinka. Atpažįsta (suklūsta, rodo) kai kuriuos jau girdėtus muzikos kūrinius, matytą judesio raišką, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinius, gamtos objektus ir reiškinius, jais stebisi.	Ilgiau sutelkdamas dėmesį seka, kaip striksi kiškutis, klausosi, kaip gąsdindamas vilkas sako: „Ū-ū-ū“. Pats mėgdžioja veiksmus, garsus, džiaugiasi laisvu, išraiškingu savo paties intonavimu, veikimu. Stebi tapantį suaugusįjį, pats ima mėgdžioti tapymo veiksmus. Sulaukęs pagyrimo ir palaikymo, džiaugiasi bei bando dar. Džiūgauja, krykštuoja, matydamas spalvingas gėles pievoje, gėlyne, nori jas pačiupinėti, nuskinti.
3- 4 metai	

3-asis žingsnis Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą.	Pradedą judėti erdvėje įsivaizduojama vingiuota linija. Įsitraukdami vaikai išbando ir tyrinėja įvairias grafinės ir spalvinės raiškos priemones ir medžiagas. Savitai vaizduoja žmones, gyvūnus, augalus. Geba pasirinkti meno raiškos priemones.
4-asis žingsnis Džiaugiasi, gėrįsi menine veikla, noriai dainuoja, šoka, vaidina, piešia, su nuostaba stebi gamtos ir aplinkos grožį. Skirtingai reaguoja klausydamas ir stebėdamas įvairaus pobūdžio meno kūrinius, natūraliai priima stilių ir žanrų įvairovę. Atkreipia dėmesį į kūrinių ypatumus: spalvų, judesių, garsų įvairovę, muzikos, šokio nuotaiką. Pasako savo įspūdžius, nuomonę apie išklaustyą muziką, matytą šokį, vaidinimą, dailės kūrinius, gamtos ir aplinkos daiktus ir reiškinius; pastebi ir apibūdina kai kurias jų detales. Reaguoja į kitų nuomonę.	Grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūrniais (grafikos ir tapybos darbai, fotografijos ir kt.). Vaikai individualiai ir drauge su kitais džiaugsmingai tyrinėja spalvinės ir grafinės raiškos galimybes eksperimentuodami su dažais, juos maišydami, žaisdami linijomis, dėmėmis. Vaikai patiria džiaugsmą kurdami įvairias dvimates ir trimates figūras, objektus ir kompozicijas iš įvairaus dydžio įprastų ir netikėtų priemonių bei medžiagų: kaladėlių, gamtinės medžiagos, buities rakandų, karštų klijų, antrinių žaliavų, naudodami 3D pieštukus.
5- 6 metai	
5 -asis žingsnis Noriai įsitraukia ir mėgaujasi muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla. Grožisi žmogaus sukurtos aplinkos ir gamtos spalvomis, formomis, garsais. Atpažįsta meno kūrinių išskirtinumą ir ypatumus (siužetą, veikėjų bruožus, nuotaiką, spalvas, veiksmus). Demonstruoja savitą estetinį skonį. Pasako, kas patiko – nepatiko, gerai – blogai, gražu – bjauru; ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas. Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, gėrįsi savo ir kitų menine veikla, geru elgesiu, darbais.	Noriai įsitraukia ir mėgaujasi muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla. Grožisi žmogaus sukurtos aplinkos ir gamtos spalvomis, formomis, garsais. Atpažįsta meno kūrinių išskirtinumą ir ypatumus (siužetą, veikėjų bruožus, nuotaiką, spalvas, veiksmus). Demonstruoja savitą estetinį skonį. Pasako, kas patiko – nepatiko, gerai – blogai, gražu – bjauru; ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas. Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, gėrįsi savo ir kitų menine veikla, geru elgesiu, darbais.

6 -asis žingsnis Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška. Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokį, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką; gamtoje ir žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. Siūlo, kaip savo aplinkoje ir už mokyklos ribų panaudoti tai, kas jam patinka ir priimtina. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas vieną kitą argumentą.	Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška.

Komunikabilus

Pasiekimų sritis – Kalbų supratimas

Vertybinė nuostata. Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą.

Esminiai gebėjimai. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmes, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.

Pasiekimų žingsnio pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
1 – 2 metai	
1-asis žingsnis Reaguoja į žodinį ir nežodinį bendravimą, dalyvauja abipusėje sąveikoje: palaiko akių kontaktą, akimis ieško garsų šaltinio, trumpam sutelkia dėmesį, šypsosi, keičiasi veido išraiškomis ir garsais, emocijomis reaguoja į skirtingas intonacijas. Atpažįsta ir reaguoja į aplinkoje pasikartojančius garsus, ritmus, judesius, vaizdus. Palankiai reaguoja į knygelių skaitymą (vartymą), jas liečia, deda į burną, vartinėja, žiūrinėja, emociškai reaguoja į pažįstamus žmonių, gyvūnų ar daiktų paveikslėlius. Reaguoja į pasikartojantį muzikinių kūrinių	Mimika, gestais, trumpais žodeliais atsako į suaugusiojo klausimus, prašymus. Jie supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką, suvokia su dienos tvarka susijusius paaškinimus.

ritmą, žaidinimus.	
2- asis žingsnis Klausosi ir mimika, gestais, kalba reaguoja į suaugusiųjų ir vaikų kalbėjimą, supranta ir reaguoja į artimiausios aplinkos daiktų pavadinimus, paprašytas atlieka jam žinomą veiksmą; supranta 2–3 žodžių vientisinius sakinius ir klausimus; po kelių pakartojimų įsidėmi paprastus naujus žodžius. Reaguoja į žodžių skambesį ir pasikartojamumą, kontrastingus garsus, spalvas, formas, dydžius, judesius. Pradeda atpažinti mėgstamas knygeles, nori, kad jas paskaitytų; pats varto ir žiūrinėja knygeles, parodo suaugusiojo įvardytus objektus paveikslėliuose; stebi rašančiuosius, bando palikti ženklus popieriuje, smėlyje. Supranta girdimus nesudėtingus trumpus tekstukus: įsitraukia į žaidinimus, kartoja dainelių, skanduočių skiemenis, žodžius, emocijomis ir judesiais atliepia eilėraščio tekstą ir pasakojimą.	Vaikai plečia kalbos supratimą dalyvaudami mokytojo siūlomose aktyviose veiklose ir kasdienės rutinos situacijose, kurios su vaiku aptariamoms jų vyksmo metu. Mimika, gestais, kalba reaguoja į vaikų kalbą. Kūno judesiais, garsais, trumpais žodeliais atliepia jam skaitomą trumpą tekstuką. Teigiamai arba neigiamai reaguoja į prašymus, siūlymus.
3- 4 metai	
3-asis žingsnis Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmy ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolių paveikslėlių, ženklų prasmę. Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklausyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių.	Kartu su mokytoju žaidžia kalbos garsų žaidimus, klausosi eilėraščių, dainų, pasakojimų, pasakų gimtąja ir kitomis kalbomis, plėtoja kalbos supratimą. Vaikai klausosi gyvai pasakojamų ir įrašytų (televizijos, radijo, kompaktinėse plokštelėse, internete) įvairaus stiliaus ir turinio tekstų. taip pat savo ir kitų vaikų kalbos įrašų. Įtraukiančiose vidaus ir lauko veiklose, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos. Vaikai kalbos supratimą plėtoja gaudami informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami. Mokytojas parenka kitų kalbų (ne gimtosios) garso įrašus, tarmes, kitų šalių kalbą, matydami bendravimą ar patys bendraudami gestų kalba, vaikai susipažįsta su kalbų pasaulio įvairove, supranta kalbą kaip simbolių, žymintųjų daiktus, reiškinius, veiksmus ir kt.,

4-asis žingsnis Išklauso, supranta ir reaguoja į tai, ką jam sako, aiškina suaugusysis ar vaikas įvairiose komunikacinėse situacijose; supranta ir reaguoja į klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kodėl“, „kaip“, „koks“, kelis vienas paskui kitą sekančius prašymus; atpažįsta, kai kalbama ne gimtąja kalba. Supranta tą pačią mintį, idėją, jausmą, išreikštą skirtingais būdais: vaizdiniu arba garso kūrinium, kūno kalba, žodine ir simboliškai raiška. Domisi rašytinės kalbos elementais ir atkreipia dėmesį į juos savo aplinkoje; atpažįsta vieną kitą raidę ar skaitmenį, pirmąją savo vardo raidę; vaizduoja, kad skaito knygą, iš paveikslėlių supranta arba prisimena knygos turinį. Klausosi tiesiogiai atliekamų ir įrašytų, skaitomų, pasakojamų, deklamuojamų ir dainuojamų kūrinių, įvairaus stiliaus ir turinio tekstų (meninių, informacinių) apie aplinką, įvykius, reiškinius, atsimena kai kuriuos juose minimus įvykius ir juos perteikia skirtingais raiškos būdais.	prasmę. Kartu su mokytoju vaikai varto bežodes paveikslėlių knygelės ir knygas su atskirais žodžiais bei tekstais. kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, stebi rašančiuosius, domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją. Kopijuoja ženklus ar nesudėtingus paveikslėlius pagal pavyzdį ar iš atminties. Geba papasakoti rišlų, kelių sakinių tekstą pagal pateiktus klausimus. Bando rašyti pavienių raidžių elementus, savo vardą.
5- 6 metai	
5 -asis žingsnis Supranta sudėtinis kelių dėmenų sakinius, ilgesnių dialogų ar monologų turinį; stengiasi suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. Atpažįsta, kokie atskiri raiškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. Supranta, kad kalbos garsai žymimi raidėmis; atpažįsta savo vardo ir kitas asmeniškai aktualias raides, skaitmenis, supranta aplinkoje matomų kai kurių spausdintų žodžių prasmę; iš klausos atskiria du žodžius, prasidedančius tuo pačiu garsu, supranta knygos viršelio funkciją, parodo, kur rašomas knygos autorius, pavadinimas, geba nuspėti	Demonstruoja savitą estetinį skonį. Pasako, kas patiko – nepatiko, gerai – blogai, gražu – bjauru; ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas. Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, gėrisi savo ir kitų menine veikla, geru elgesiu, darbais. Demonstruoja savitą estetinį skonį. Pasako, kas patiko – nepatiko, gerai – blogai, gražu – bjauru; ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas. Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, gėrisi savo ir kitų menine veikla, geru elgesiu, darbais. Demonstruoja savitą estetinį skonį. Pasako, kas patiko – nepatiko, gerai – blogai, gražu – bjauru; ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas. Rodo pasitenkinimą

turinį pagal knygos pavadinimą, viršelį, iliustracijas. Atidžiai klausosi įvairaus turinio ir stiliaus tekstų literatūrine kalba, tarmiškai; suvokia skirtingų žanrų leidinių skirtumus (kalendorius, knyga, žurnalas, tinklalapis).	bendra veikla ir kūryba, gėrasi savo ir kitų menine veikla, geru elgesiu, darbais.
6 –asis žingsnis Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Atpažįsta, kokie integruoti raiškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių; pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Domisi įvairiais rašytiniais tekštais, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą; supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.“	Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Atpažįsta, kokie integruoti raiškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių; pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Domisi įvairiais rašytiniais tekštais, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą; supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.

Pasiekimų sritis – Meninė raiška

Vertybinių nuostatų - Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.

Esminiai gebėjimai - Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.

Pasiekimų žingsnio pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
1 – 2 metai	
1-asis žingsnis	

<u>Vaiko pasiekimų ūgtis dailės posrityje:</u> Emocingai reaguoja, ima, apžiūrinėja ir kitaip tyrinėja jam patrauklius kontrastingus, ryškius objektus, skirtingos faktūros paviršius.	Vaikai stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais (susižavėjimą, grožėjimąsi).
2- asis žingsnis Noriai čiumpa įvairias vizualinės raiškos priemones: rašiklius, tešlą, dažus ir pan. Atkreipia dėmesį į pėdsakus, kuriuos palieka spontaniškai veikdamas su priemonėmis ir medžiagomis. Žaidžia grafinės raiškos priemonėmis, išgaudamas skirtingus pėdsakus: taškus, įvairių krypčių brūkšnius, linijas.	Vaikai spontaniškai tyrinėja vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spaudo teploja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius. Jie tyrinėja savo keverzones ir terliones, ima vis labiau kontroliuoti savo judesius, jų kryptis ir vaizduoti įvairesnes linijas, formas.
1-asis žingsnis <u>Vaiko pasiekimų ūgtis muzikos posrityje:</u> Intuityviai domisi, tyrinėja garsų pasaulį balsu, aplinkoje esančiais daiktais, instrumentais. Dairosi, ieškodamas garso šaltinio, reaguoja į garso aukščio skirtumus, trumpam sutelkia dėmesį į aplinkoje skambančią muziką. Gestais ir čiauškėjimu reaguoja į lopšines, žaidinimus su judesiais, ritminius ir melodinius darinius. Imituoja suaugusiųjų vokalizavimą, ypač ilgus garsus. Ritmiškai linguoja, supasi, ploja, krato barškučius ir skambaliukus.	Vaikų supratimas apie juos supančią aplinką vyksta per lopšines, žaidinimus su judesiais, katutes, mylavimus, kykavimus, gyvūnijos apdainavimus, formules dainas, erzinimus ir skaičiuotes, kurias inicijuoja suaugusieji. Vaikai palengva pratinasi ploti, trepsėti, siūbuoti ar skanduoti savarankiškai.
2- asis žingsnis Čiauška nereguliais ritmo dariniais, spontaniškai žaidžia balso intonacijomis, sutelkia dėmesį į muzikos ir aplinkos garsus, juos mėgdžioja. Imituoja kai kuriuos pažįstamus melodinius ir ritminius darinius. Atkartoja dainų fragmentus, ypač pasikartojančius žodžius ar frazių pabaigas; praktikuoja savos kūrybos spontanišką „arioso“ dainavimą, kuriame yra reguliaraus ritmo pulso požymių. Dėmesingai	Vaikas intuityviai domisi aplinka, garsais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiauškėjimo sąsajas. Patirdami ir įvardydami muzikos sąvokas (aukštai – žemai; garsiai – tyliai; ilgas – trumpas; tas pats – skirtingas; linksmas – liūdnas), vaikai mokosi suprasti, atlikti muziką ir mėgautis ja. Vaikų supratimą apie muzikos skirtingumą plečia lopšinės, dainos, skanduotės, ritmiškai atliekami eilėraščiai, žaidimai su judesiais, skaičiuotės,

klauso trumpų muzikos kūrinį ir reaguoja judesiu, ritmiškai ploja, trepsi, pagroja mušamaisiais instrumentais	erzinimai, mylavimai. Vaikai, padedami suaugusiojo palengva pratinasi ploti, trepsėti, siūbuoti ar skanduoti savarankiškai. Vaikai tyrinėja ir išbando garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais.
1-asis žingsnis <u>Vaiko pasiekimų ūgtis šokio posirtyje:</u> Drąsiai tyrinėja erdvę, juda natūraliai ir spontaniškai, reaguoja į suaugusiojo judesius ir bando juos imituoti. Išgirdęs muziką instinktyviai laisvai juda: siūbuoja, tūpčioja, judesiu išreiškia savo emocijas.	Vaikai juda natūraliai, džiaugsmingai. Judesio kalba išreiškia savo mintis ir emocijas, pažįsta pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį.
2-asis žingsnis Tyrinėja judėjimo kryptis, atlieka keletą skirtingų judesių stovėdamas vietoje, persikeldamas erdvėje; šoka naudodamas priemones. Atliepdamas muzikos ritmą ar tempą, spontaniškai improvizuoja rankų, kojų ir kitų kūno dalių judesiais. Mėgdžioja matytus ir patirtus žaidinimų judesius, atlieka ritmiškus, į šokį panašius judesius, derina dviejų natūralių judesių seką (bėga, sustoja; linguoja, mojuoja). Pasirenka patinkančius judėjimo būdus; judesiu pradeda vaizduoti gyvūnus; stebi kitus ir pradeda šokti kartu su jais.	Vaikams pradėjus šliaužti, ropoti, vaikščioti, vystosi erdvės suvokimas: kryptis, judėjimo kelias, asmeninės erdvės supratimas, santykiai su kitais judančiais erdvėje. Palankioje erdvėje judėdamas vaikas pradeda jausti laiką – suvokia laiko trukmę, supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą.
2-asis žingsnis <u>Vaiko pasiekimų ūgtis teatro posirtyje:</u> Žaisdamas reiškia poreikius ir skirtingas nuotaikas, tyrinėja savo kūno ir balso galimybes.	Atlikdami simbolinius vaidmenis, vaikai naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonaciją, giliai išgyvena kuriamas situacijas.
3-4 metai	
3-asis žingsnis <u>Vaiko pasiekimų ūgtis dailės posirtyje:</u> Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis	Emocingai reaguoja ir siekia ryškių, įdomių

priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmiais, sava kalba. Pradeda rinktis jam patrauklias raiškos priemones, medžiagas.	objektų. Išbando ir aiškinasi kokius pėdsakus palieka rašymo ir piešimo priemonės. Vaikai stengiasi modeliuoti ir komponuoti dvimates ir trimates figūras veikdami su įvairiomis medžiagomis: lipdydami skirtingų formų objektus, konstruodami erdvinius objektus iš skirtingų ir netikėtų priemonių, medžiagų.
4-asis žingsnis Noriai, drąsiai išbando naujas vizualinės raiškos priemones, medžiagas, jas tyrinėja. Grafiškai pavaizduoja skirtingas linijas (storas, plonas, vingiuotas ir pan.), skirtingo dydžio dėmes, formas. Pradedą kurti objektų vaizdus. Komentuoja savo ar kitų sukurtus grafinius ir erdvinius kūrinius, tai, ką sukūrė, papildo pasakojimu. Turi savo mėgstamas priemones, spalvas, kurioms teikia pirmenybę.	Piešdami ir kurdami su įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais, plėtoja savo grafinę ir spalvinę raišką. Domisi ir išbando naujas vizualinės raiškos priemones. Tapydamas, piešdamas bando įvairius dažų paskleidimo būdus, pasakoja suaugusiajam ką jis nupiešė, kaip tai pavyko. Išbando daugiau nei vieną būdą įgyvendinti kūrybines idėjas.
3-asis žingsnis <u>Vaiko pasiekimų ūgtis muzikos posirtyje:</u> Apžiūrinėja, tyrinėja muzikos instrumentus, aplinkos daiktus, jais išgauna garsus. Eksperimentuoja balsu: kuria ir rečituoja savitus žodžius; paskatintas kūnu išgauna garsus, išbando naujus judesius, tinkančius dainuojant ar klausant muzikos. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Imituoja ritmo ir melodinius darinius, vis tiksliau išlaiko ritminį pulsą. Spontaniškai dainuoja „arioso“ dainas, kuriose platesnis diapazonas, juntamas metras ir reguliariai pasikartojantys ritmo dariniai, panaudojamos frazės iš išminktų dainų. Groja lengvai įvaldomais melodiniais ir mušamaisiais instrumentais. Juda (su priemonėmis ir be jų) klausydamas ir kurdamas. Išlaiko dėmesį klausydamasis muzikos kūrinio, atpažįsta kai kurias anksčiau girdėtas melodijas ir klausytus kūrinius.	Mėgdžiodamas aplinkos garsus, atkartoja toninius ir ritminius darinius, pradedą suprasti dainavimo ir kvėpavimo svarbą, skandavimą derina su judėjimu. Domisi įvairiais muzikos instrumentais. Stengiasi ne vien atkartoti suaugusiųjų sukurtas dainas, skatinami plėtoja ir savos kūrybos spontanišką (vadinamą „arioso“) dainavimą. Groja muzikiniais žaislais ir instrumentais. Dainuoja daineles kartu su mokytoja, judesiais imituoja tekstą. Bando skirti ir parodyti mimika, judesiais įvairius muzikos kontrastus.

Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus (garsiai – tyliai; greitai – lėtai, linksmai – liūdnei). Muzikinę raišką naudoja kitoje veikloje. Noriai muzikuoja individualiai ir grupėje.	
4-asis žingsnis <u>Vaiko pasiekimų ūgtis muzikos posrityje:</u> Aiškiai skiria kalbėjimą nuo dainavimo, tyrinėja savo balso galimybes. Tyrinėja įvairesnius garso išgavimo būdus pasitelkdamas kūno perkusiją, gamtos medžiagas, muzikos instrumentus ir kitus daiktus; skanduoja, ploja, išbando sudėtingesnius judesius. Individualiai ir su kitais dainuoja autorines ir liaudies dainas dažniausiai tiksliai intonuodamas. Improvizuoja vokales melodijas, įgaunančias struktūrinių muzikos savybių. Instrumentais ar kūno perkusija groja nustatytu pulsu ir pakartoja trumpus ritminius bei melodinius darinius. Judesį derina su dainavimu, ritmišku skandavimu, judesiais atliepia muzikos nuotaiką, tempą ir stilių. Dėmesingai klausosi platesnio muzikinio repertuaro. Padedamas fiksuoja savo muzikines kūrybines idėjas grafiniais piešiniais. Keliais žodžiais aiškina muzikos reiškinius (melodija, pritarimas, tempas, nuotaika ir pan.), atskiria, ar garsai, dariniai ir melodijos yra tokios pačios, ar skirtingos, atpažįsta anksčiau girdėtą muziką. Teikia pirmenybę kai kuriems muzikos kūriniams, mėgaujasi muzikavimu, pradeda laikytis muzikos klausymo, dalyvavimo koncertuose, projektuose taisyklių.	Groja įvairiais muzikiniais instrumentais. Improvizuoja, kuria balsu ir judesiu. Dainuoja vienbalses dainas. Vaikai muzikuoja kūno perkusija ir instrumentais, groja nustatytu pulsu, instrumentais pakartoja trumpus ritmo darinius. Muzikuodami su kitais vaikais tinkamai elgiasi ir klausosi, kaip jų muzikavimas dera su kitais. Sujungia ir atsimenta įvairius muzikos elementus (melodija, ritmas, harmonija, tembras, tempas ir dinamika) ir atspindi įvairias emocijas.
3-asis žingsnis <u>Vaiko pasiekimų ūgtis šokio posrityje:</u> Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves. Atlieka paprastus ratelius ir dainuojamuosius	Žaidžia muzikinius žaidimus, ratelius. Juda pagal muziką einant, bėgant, apsisukant. Klausosi muzikos įrašų, žaidžia vaizduojamuosius žaidimus, stengiasi naudoti

žaidimus, bandydamas nustatyta kryptimi koordinuotai judėti su kitais. Vienu metu judina kelias kūno dalis. Improvizuoja judesiais atliepdamas muzikos nuotaiką ir savybes, kuria, kurį laiką prisimena ir kartoja įvairias dviejų trijų judesių kombinacijas. Natūraliai ir džiaugsmingai šoka ir individualiai, ir drauge su kitais.	natūralius judesius. Šoka vienas ir su draugais.
4-asis žingsnis <u>Vaiko pasiekimų ūgtis šokio posirtyje:</u> Tyrinėja šokio tempą, ritmą, judesių derinius, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais. Bando išreikšti judėjimui būdingas savybes: tėkmę (tęstinė, pulsuojanti), erdvę (asmeninė ir bendra), svorį (sunkiai, lengvai), laiką (greitai, lėtai). Išbando naujus šokio judesius: šokinėja abiem kojomis, šuoliuoja pristatomuoju žingsniu (galopu), šokuoja keisdamas kojas. Juda rateliu dešinėn ar kairėn, pirmyn, atgal, įsivaizduojama linija. Šoka ritmiškai, reaguoja į muzikos pasikeitimus, šokdamas valdo savo kūną. Improvizuodamas panaudoja atrastus naujus judėjimo būdus; kuria ir prisimena savo sukurtą trijų keturių natūralių judesių sekos šokį. Laikosi sutartų šokio kultūros taisyklių. Kalba apie savo ir kitų vaikų pasirodymą. Derina šokio kalbą su kitais raiškos būdais	Domisi šokio judesiais. Tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę, susipažįsta su judėjimo įvairove. Judesio elementus ir jų derinius, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais. Šokdami tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais, generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui.
3-asis žingsnis <u>Vaiko pasiekimų ūgtis teatro posirtyje:</u> Išbando balso, kūno ir mimikos raiškas ir priemones, siekdamas emocinio poveikio aplinkiniams pasirenka pritarimo sulaukusias raiškas. Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu atlikdamas pasirinktą vaidmenį pasitelkia kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones.	Vaikai mėgdžioja veiksmus ir intonacijas. Atranda naujų veikimo būdų. Improvizuoja ir reiškia emocijas. Žaisdami stengiasi vaidinti.
4-asis žingsnis <u>Vaiko pasiekimų ūgtis teatro posirtyje:</u>	

Vaidmenų žaidimų metu tyrinėja pažįstamas socialines situacijas, girdėtų pasakų epizodus, sąmoningai pasirenka patrauklius vaidmenis. Kurdamas vaidmenį naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, pradeda kurti dialogą tarp veikėjų, siūlo idėjas, naudoja grupėje esančias priemones: lėles, kaukes, kostiumų detales.	Žaisdamas tyrinėja socialines situacijas, kuria vaidmenų dialogus. Naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, priemones. Režisūriniuose ir siužetiniuose vaidmenų žaidimuose kuria dramatiškas situacijas, įvykius, atskleisdamas vaidmenį pasitelkia raiškos būdus ir priemones.

5- 6 metai

5 -asis žingsnis

Muzika

Dainuoja vienbalses, dialoginio pobūdžio dainas, jaučia ritmą. Stengiasi tiksliau intonuoti, taisyklingiau artikuliuoti. Šoka sukamuosius ratelius, paprastų žingsnių autorinius ir penkių–šešių natūralių judesių.

Ritminiais, melodiniais muzikos instrumentais pritaria dainoms, šokiams, tyrinėja jų skambėjimo tembrus.

Šoka improvizuotai kurdamas penkių šešių natūralių judesių seką, reaguodamas į muziką, išreiškdamas aplinkos vaizdus.

Vaidyba

Vaidindamas vaizduoja realistinį ir fantastinį siužetą. Išreiškia savo norus, jausmus, mintis, baimes. Susikuria ištisą žaidimo aplinką. Muzikiniuose žaidimuose ir rateliuose kuria ar savaip perteikia 3–4 veiksmų seką.

Vizualinė raiška

Savo emocijas, patirtį, įspūdžius išreiškia kitiems atpažįstamais vaizdais. Kuria pagal išankstinį sumanymą, kuris procese gali kisti.

Tyrinėja ir eksperimentuoja pasitelkiant įvairias menines priemones ir formas. Žaisdamas, tyrinėdamas skiria ir palygina vokalinėje bei instrumentinėje muzikoje naudojamus kontrastus (aukštai – žemai, garsiai– tyliai, ilgas– trumpas, linksmas– liūdnas). Tyrinėja tembrus, kuriuos išgauna įvairesniais muzikos instrumentais ir kūno perkusija. Atlieka įvairių dainų repertuarą. Dažniausiai taisyklingai intonuoja garso aukštį, taisyklingiau artikuliuoja, pradeda valdyti kvėpavimą. Judesiu parodo ritmo ir melodijos ypatumus (garso trukmę, garsumą, aukštį, melodijos slinktį ir kontūrą, ritmo pulsą).

Veiklos metu spontaniškai improvizuoja balsu. Instrumentais ar kitomis garsą skleidžiančiomis priemonėmis išreiškia idėjas ar nuotaikas, kuria ir atlieka pritarimus eilėms, smulkiajai tautosakai, muzikos įrašui ar gyvai skambančiai muzikai.

Tyrinėja ir atranda naujus judesių derinius, padedančius išreikšti judėjimui būdingas savybes; generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui, atranda naujas savo kūno judėjimo galimybes.

Meninę raišką išreiškia skirtingomis meninėmis priemonėmis ir būdais.

Režisūriniuose ir siužetiniuose vaidmenų žaidimuose pradeda tiksliai kurti „dramatiškas situacijas“ per personažų susidūrimus, neįtikėtinus įvykius,

	improvizuotus dialogus; Kurdamas vaidmenį pasitelkia įvairių rekvizitą, grimą, muzikavimą, šokį. Tyrinėja pasirinkto personažo savybes, pasiūlo jų raiškos galimybes. Aptaria savo ir kitų kūrybą, kūrybinių sprendimų pasirinkimą ir pritaikymą. Autentišką pasaulio matymą išreiškia įvairiais būdais, keičia, pertvarko savo kūrybines idėjas, siūlo kelis jų variantus. Generuoja naujas idėjas, fantazuoja apie tai, ką nori sukurti. Neįprastai naudoja įvairias medžiagas, priemones ir kūrybos būdus įvairiose kasdienio gyvenimo ir veiklos srityse.
6 –asis žingsnis <u>Muzika</u> Dainuoja sudėtingesnio ritmo, melodijos, platesnio diapazono vienbalses dainas. Dainuoja trumpas daineles kanonu, įsiklausydamas į savo ir draugų dainavimą. Įvardija kūrinio nuotaiką, tempą, dinamiką, skiria kai kuriuos instrumentus. Melodiniais vaikiškais muzikos instrumentais groja 2–3 garsų melodijas. Žaidžia muzikinius dialogus. <u>Šokis</u> Šoka sudėtingesnius ratelius. Šoka improvizuotai kurdamas septynių–aštuonių natūralių judesių seką. <u>Vaidyba</u> Kurdamas lėlių, dramos vaidinimus pagal girdėtą pasaką ar pasiūlytą situaciją, improvizuoja trumpas žodines veikėjų frazes, fizinius veiksmus, atskleidžia jų norus, emocines būsenas. Tikslingai naudoja daiktus, teatro reikmenis, drabužius, aplinką. Žaisdamas muzikinius žaidimus ir ratelius perteikia veikėjo mintis, emocijas. <u>Vizualinė raiška</u> Skirtingiems sumanymams įgyvendinti dažniausiai tikslingai pasirenka dailės	Dainuoja (vienas, poroje ar grupėje) sudėtingesnes melodijas, jas gana tiksliai intonuoja, įsiklausydamas į savo ir draugų dainavimą. Kuria ritminius ir melodinius darinius, improvizuoja ir komponuoja jungdamas kelis atskirus muzikos elementus (melodiją, ritmą, harmoniją, tembrą, tempą ir dinamiką). Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus. Vartoja vis daugiau muzikos sąvokų, sugeba atlikti ir supaprastintu būdu pavaizduoti ketvirtines, aštuntines ir pusines natas bei pauzes. Išklausęs muzikos kūrinį trumpai nusako, kodėl kūrinys patiko ir kuo jis įdomus, aptaria, kur ir kada girdi muziką savo aplinkoje, nusako muzikinio kūrinio paskirtį ir kontekstą. Dalinasi įspūdžiais, užduoda klausimus apie matytus koncertus, aptaria atlikėjų ir klausytojų vaidmenis gyvai atliekant muziką. Šoka sudėtingesnius autorinius ir liaudies šokius bei ratelius. Improvizuodamas ir kurdamas kompozicijas perteikia temą, siužetą ar pasirinktą nuotaiką, įtraukdamas

priemonės ir technikas. Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis.	šokio judesiui būdingas ypatybes. Padedamas mokytojo grafiškai fiksuoja savo sukurto šokio eigą. Kuria lėlių, šokio, dramos „spektaklius“ kartu su kitais vaikais, drąsiai improvizuoja „bendraudamas“ su jų kuriamais veikėjais. Dalinasi savo teatine patirtimi su kitais, apibūdina įsimintinus spektaklio epizodus, teatro formomis perteikiamas idėjas susieja su konkrečiomis gyvenimiškomis situacijomis ir išgyvenimais. Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis (gratažas, monotipija), skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis.

Pasiekimų sritis – Kalbinė raiška

Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kalbą ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.

Esminiai gebėjimai. Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.

Pasiekimų žingsnio pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
1 – 2 metai	
<i>1-asis žingsnis</i> Aktyviai bendrauja garsais, gestais, mimika išreikšdamas savo emocijas ir poreikius; čiauška, kartoja, bando mėgdžioti kalbančiųjų lūpų mimiką, tariamus garsus ir skiemenis, taria priebalsių ir balsių junginius.	1–2 metų vaikai aktyviai plečia žodinės kalbos suvokimo ir vartojimo gebėjimus, padedami kalbinančiojo veido išraiškos ir gestų. Vaikai plėtoja nežodinės kalbos suvokimą ir aktyviai įsitraukia į mokytojo siūlomas veiklas, jei mokytojo kalbą lydi kūno kalba (žvilgsnis, šypsena, gestai, palietimas, apkabinimas).
<i>2-asis žingsnis</i> Aktyviai kartoja naujus garsus, žodžius, ženklus, gestus, žaidžia garsais ir žodžiais; vartoja garsažodžius, pavadina kai kuriuos objektus ar veiksmus, vartoja trumpus žodžius	Stebėdami mokytojo reakcijas – veido motoriką, kūno judesius, balso toną, intonaciją, vaikai pradeda naudoti šias nežodinės kalbos priemones komunikuodami

norams išsakyti; pokalbiuose ir paprastuose žodiniuose žaidimuose dalyvauja komunikuodamas garsais, žodžiais, veiksmis, mimika ir pantomimika. Žodžio ir gesto sakiniams, vienažodžiams ar dvižodžiams sakiniams kalba apie tai, ką mato ir girdi. Domisi rašymo priemonėmis, spontaniškai brauko lape.	su kitais suaugusiais ir bendraamžiais. Pasitelkdami įvairius ženklus ir gestus, vaikai simboline forma išreiškia mintį.

3- 4 metai

3-asis žingsnis 2–3 žodžių vientisiniais sakiniams kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius; inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus; vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes; taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus; išskiria didžiausią įspūdį palikusius pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus, jų veiklas. Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus.	Vaikai bendraudami su mokytoja ir kitais vaikais, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, mokosi išklaudyti, kalbėti paeiliui, dalyvauti dialoge ar poliloge. Vaikus kalbėti skatina jų įsitraukimas į pokalbius įvairiose situacijose (kasdienė rutina, įvykiai, veiklos) ir aplinkose (grupėje ir lauke). Mokytojas skatina vaikus atpasakoti pasakojimų, vaidinimų tekstus ir siužetus, įgarsintus filmukus ar pasakas, perkurti, suvaidinti, iliustruoti, deklamuoti. Skatina vaikus aktyviai kalbėti, kurti naujus žodžius pagal įsisavintas žodžių darybos taisykles. Vaikai skatinami domėtis knygomis, formuojami garsinės analizės ir sintezės įgūdžiai. Grupės aplinkoje naudoja įvairius rašto simbolius.

4-asis žingsnis 3–5 žodžių vientisiniais sakiniams kalba pats sau ir kitam, klausinėja, užkalbina, prašo, kreipiasi, tariasi, laikydamasis elementarių kalbinio bendravimo normų; kalba ir pasakoja apie tai, ką jaučia ir jautė, veikia ir veikė; taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų; dažniausiai taisyklingai vartoja gramatines žodžių formas, prielinksnius, žodžius derina. Deklamuoja trumpus eilėraščius arba eilėraščių fragmentus, padedamas pasakoja trumpas pasakas, istorijas, žinomų knygų turinį, pasakojimą palydėdamas gestais ir	Mokytojas rengia vaikams individualias užduotis, lavinančias akies-rankos koordinaciją. Vaikai mokosi įvairių pirštukų žaidimų, bando imituoti rašymą, braukydami, keverzodami, palikdami ženklus smėlyje, popieriuje, vandenyje. Mokytojas skatina vaikus nupiešti, parašyti savo vardą, kitus trumpus žodžius, skatina vaikus kurti knygeles, laiškus, sveikinimus draugams. Mokytojas parūpina įvairių spaudinių, kalendorių, knygų, žurnalų, plakatų, lankstinukų ir t. t. Rengia išvykas į biblioteką, knygyną.

mimika; klausia ir atsako į klausimus apie pagrindinius istorijos veikėjus ar įvykius, apie tai, kas patinka ar nepatinka knygoje ar pasakojime; aktyviai dalyvauja vaidmeniniuose žaidimuose pereidamas nuo vieno kalbėjimo būdo prie kito. Domisi galimybe rašyti (ranka, kompiuteriu, planšetiniu kompiuteriu), bando kopijuoti matomus simbolius, raides, skaičius; raides ir simbolius pradeda naudoti įvairioje veikloje.	
5- 6 metai	
5-asis žingsnis Natūraliai kitiems kalba apie tai, ką žino, veikia, veikė ar veiks, kas vyksta, vyko ar vyks, ko nori, tikisi, nesupratus paaiškina, pakartoja; laisvai kalba sudėtiniais sakiniais, žodžius į sakinius jungia laikydamasis įvaldytų kalbos taisyklių; pateikia atsakymus į konkrečius klausimus nurodydamas detales kas, ką, kada ar kur; bando susikalbėti su kitakalbiu vaiku, pakartodamas jo kalbos vieną kitą žodį. Pasakoja, kalbasi apie matytus animacinius filmus, žaistus žaidimus, skaitytas knygas; papasakoja 2–3 pagrindinius įvykius iš gerai žinomos istorijos, išlaikydamas jų eiliškumą; geba atsakyti į klausimus apie jam skaitytą tekstą. Supranta rašymo tikslus, bando perteikti informaciją piešiniu, kopijuodamas arba užrašydamas raides, simbolius ar žodžius; kuria savo ženklus ir simbolius; braižo ir aiškina paprastus planus, schemas.	Natūraliai kitiems kalba apie tai, ką žino, veikia, veikė ar veiks, kas vyksta, vyko ar vyks, ko nori, tikisi, nesupratus paaiškina, pakartoja; laisvai kalba sudėtiniais sakiniais, žodžius į sakinius jungia laikydamasis įvaldytų kalbos taisyklių; pateikia atsakymus į konkrečius klausimus nurodydamas detales kas, ką, kada ar kur; bando susikalbėti su kitakalbiu vaiku, pakartodamas jo kalbos vieną kitą žodį. Pasakoja, kalbasi apie matytus animacinius filmus, žaistus žaidimus, skaitytas knygas; papasakoja 2–3 pagrindinius įvykius iš gerai žinomos istorijos, išlaikydamas jų eiliškumą; geba atsakyti į klausimus apie jam skaitytą tekstą. Supranta rašymo tikslus, bando perteikti informaciją piešiniu, kopijuodamas arba užrašydamas raides, simbolius ar žodžius; kuria savo ženklus ir simbolius; braižo ir aiškina paprastus planus, schemas.
6-asis žingsnis Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.); klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo,	Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.); klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas; tinkamai pradeda,

sprendžia problemas; tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir baigia pokalbį; bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju. Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje; keliais būdvardžiais apibūdina istorijų veikėjus; perpasakoja informaciją iš įvairaus žanro knygų. Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.	plėtoja, keičia ir baigia pokalbį; bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju. Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje; keliais būdvardžiais apibūdina istorijų veikėjus; perpasakoja informaciją iš įvairaus žanro knygų. Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.

Lanksčiai mąstantis

Vertybinė nuostata. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.

Esminiai gebėjimai. Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.

Pasiekimų žingsnio pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
1 – 2 metai	
1-asis žingsnis Balsu, mimika, gestais parodo, jei kažkas vyksta ne taip, kaip vaikui buvo įprasta. Pakartoja nepasisekusį veiksma, jį keičia, kad pasiektų laukiamą rezultatą. Ieško suaugusiojo ar vyresnio vaiko pagalbos. Emocine reakcija, mimika, kūno judesiais parodo, kad jam pavyko (nepavyko).	Pradeda nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto numatyti (pavyzdžiui, įjungus jungiklį, žaislas pradeda judėti).
2-asis žingsnis Susidūręs su nauja, neįprasta situacija padedamas suaugusiojo sutelkia dėmesį į problemą. Pritaiko jau žinomus veikimo būdus. Nebijo bandyti, pasirenka iš kelių suaugusiojo pasiūlytų sprendimo būdų. Stebi, kaip panašioje situacijoje elgiasi suaugusieji ar kiti vaikai ir išbando jų taikomus būdus. Stebi savo taikomų veiksmų pasekmes ir	Spėja, kuriame inde telpa daugiau vandens, o spėjimą patikrina vandenį pildami iš vieno indo į kitą. Savo pastebėjimus jie išreiškia parodydami daiktus, kurie suaugusiojo apibūdinami šiomis su matavimu susijusiomis sąvokomis: „ilgas“ arba „trumpas“, „aukštas“ arba „žemas“. Žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas.

pasirenka tinkamus veiksmus problemai išspręsti.	
3- 4 metai	
3-asis žingsnis Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taisy, tobulina sprendimą	Domisi savimi ir aplinkiniu pasauliu, patys ieško sprendimų, kaip išspręsti nedideles problemas. Atlieka įvairius nesudėtingus pavedimus, trumpai pasako ką daro, įvairius jausmus, norus ir ketinimus reiškia veiksmais, žodžiais, mimika. Laikosi nusistovėjusios tvarkos grupėje.
4-asis žingsnis Pasako, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema. Bando apibūdinti problemą. Nori problemą įveikti, išbando paties taikytus, stebėtus ar naujai sugalvotus veikimo būdus, pradeda atsitiktinį eksperimentavimą, bandymus. Orientuodamasis į įsivaizduojamą problemos sprendimo rezultatą, renkasi veikimo būdus ir priemones. Dalinasi mintimis apie problemos sprendimą. Stebi savo veiksmų pasekmes, supranta, kada pavyko įveikti sunkumus. Nepasisėkus veiklos nemeta, o pradeda veikti iš naujo arba ją keičia.	Supranta, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema. Mokosi iš nepavykusių veiksmų, poelgių. Nepasisėkus bando keletą kartų, ieškodami kitos išeities.
5- 6 metai	
5-asis žingsnis Dažnai atpažįsta kasdienes ir mažiau įprastas problemas. Retsykiais pats ieško iššūkių, aktyviai bando įveikti pasitaikančius sunkumus. Ieško priimtinių bendrų sprendimų kartu su kitais, siūlo sprendimo būdus kitiems, sugeba atpažinti išorinius trikdžius ir atsiriboti nuo jų veikdamas, išbando sprendimo būdų alternatyvas.	Vaikai patys pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus per įvairias veiklas sužinotus būdus (suskaičiuoti iki trijų, penkių, pasitraukti į ramybės kampelį, pasiklausyti ramios muzikos, pasikalbėti ir išsiaiškinti ar kt.), padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkti pastangas tinkamam poelgiui. Pasikeitus dienos ritmui, įvykus netikėtam įvykiui, sulaukus netikėto kito vaiko reagavimo, mokytojo padedami vaikai mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai (mokosi įžvelgti gerąją pokyčių pusę,

6-asis žingsnis Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes	susitarti, prisiderinti). Žaisdami savireguliaciją plėtojančius žaidimus (sustingti, nekalbėti, nesusijuokti, perkėlinėti dėmesį), savarankiškai išbandydami naujas veiklas, kartu su kitais įsitraukdami į ištvėmės, tikslumo, kliūčių įveikos reikalingas veiklas, laikydamiesi kartu su kitais sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos, vaikai ugdomi valingą dėmesio ir elgesio kontrolę. Mokytojo padedami, vaikai išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo, aktyvinamosios kontrolės (savęs motyvavimas atlikti tai, ko daryti nesinori) būdus, ugdomi veiklos planavimo ir laiko valdymo gebėjimus.

Pasiekimų sritis – Kūrybiškumas

Vertybinė nuostata - Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.

Esminiai gebėjimai - Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.

Pasiekimų žingsnio pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
1 – 2 metai	
1-asis žingsnis Pastebi ir smalsiai, gyvai reaguoja į aplinkoje esančius pažįstamus ir naujus vizualius ir garsinius stimulus. Džiaugsmingai reaguoja į savo paties veikimą ir žaismingai atkartoja tai, kas jam patiko.	Taškuoja, brūkšniuoja, keverzoja teptukais, storais pieštukais, kreidelėmis. Štampuoja teptuku, pirštu, delnu, atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Vaikai labiausiai pasisėkusius judesius ir garsus vis tikslingiau kartoja, ima jais žaisti, manipuliuoti, siekdami socialinio atsako.

2-asis žingsnis Žaismingai, neįprastais būdais tyrinėja daiktus, garsus, judesius, kvapus, skonius. Išgauna, komponuoja patikusius garsus, judesius, veiksmus, objektus, atradamas naujus veikimo būdus. Teikia pirmenybę tam tikrai kūrybinei veiklai, ilgiau įsitraukdamas į tai, ką mėgsta.	Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais. Bando klijuoti, lipina popieriu, plėšo popierių skiautelėmis, stato, mozaikas, konstruoja, dėlioja dėliones. Bando mėgdžioti būdingus personažams judesius, žaisdami mėgdžioja gyvūnus, susitapatina su jais.
3-4 metai	
3-asis žingsnis Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atradamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais.	Bando kirpti žirkklėmis, klijuoti, plėšo popierių skiautelėmis. Bando mėgdžioti būdingus personažams judesius, žaisdami mėgdžioja gyvūnus, susitapatina su jais. Konstruoja, dėlioja dėliones, mozaikas.
4-asis žingsnis Veikdamas pasitelkia vaizduotę. Pastebi, išbando, kaip įvairios medžiagos, priemonės ir daiktai gali būti naudojami skirtingais būdais siekiant kūrybinio rezultato. Įprastus veikimo būdus papildo naujais netikėtais judesiais, garsais, pasakojimu, grafiniiais vaizdais, keičia objektų konstrukcijas, paskirtį. Žaisdamas prisiima menamus vaidmenis, kuria siužetus, spontaniškai keičia žaidimo taisykles. Pasako, kodėl jam patinka tam tikras kūrinys. Pasirenka kurti vienokiu ar kitokiu būdu, renkasi mėgstamas veiklas ir veikimo būdus. Domisi tuo, ką veikia, kuria kiti vaikai.	Tyrinėja kūrybines idėjas, fantazuoja, spontaniškai išbando, atkartoja, improvizuoja, komponuoja ir interpretuoja. Reflektuoja savo ir kitų kūrybą, pasirenka kūrybinius sprendimus ir juos pritaiko. Aktyviai reiškia savo idėjas įvairiomis dailės, piešimo priemonėmis. Noriai kaupia potyrius ir išpūdžius.
5-6 metai	
5-asis žingsnis Klausinėja, aiškindamasis jam naujus, nežinomus dalykus. Savitai suvokia ir vaizduoja pasaulį. Išradingai, neįprastai naudoja įvairias medžiagas, priemones. Lengvai sugalvoja, keičia, pertvarko savitas idėjas, siūlo kelis variantus.	Neįprastai naudoja įvairias medžiagas, priemones ir kūrybos būdus įvairiose kasdienio gyvenimo ir veiklos srityse. Supranta ir nusako konkretaus savo kūrinio paskirtį. Pasakoja apie tai, ką sukūrė, apie pasirinktus kūrybos būdus, medžiagas, priemones.

Džiaugiasi savitu veikimo procesu ir rezultatu.	
6-asis žingsnis Nori atlikti ir suprasti vis daugiau naujų, nežinomų dalykų. Kelia probleminius klausimus, diskutuoja, svarsto, įsivaizduoja, fantazuoja. Ieško atsakymų, naujų idėjų, netikėtų sprendimų, neįprastų medžiagų, priemonių, atlikimo variantų, lengvai, greitai keičia, pertvarko, pritaiko, siekia savito rezultato. Drąsiai, savitai eksperimentuoja, nebijo suklysti, daryti kitaip	Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai. Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina.

Pasiekimų sritis – Matematinis mąstymas

Vertybinė nuostata - Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.

Esminiai gebėjimai – Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.

Pasiekimų žingsnio pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
1 – 2 metai	
1-asis žingsnis Sugriebia daiktą, jį meta (paleidžia), siekia kito daikto, naudoja kūno kalbą (gestus, mimiką) parodydamas, kad supranta, ką reiškia „yra“ („nėra“), „dar“, „taip“ („ne“). Stebi įvairius objektus, deda vieną daiktą ant kito. Susidomi, matydamas forma, dydžiu ar spalva išsiskiriantį daiktą. Emocingai reaguoja į pasikartojančius garsus, judesius.	Natūraliai įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti. Kalbinami suaugusiųjų, supranta, ką reiškia „pilnas“ ir „tuščias“. Tokios pat spalvos ar formos daiktus sudeda į atskiras dėžutes.
2-asis žingsnis Supranta, kad žodžiai „vienas“, „du“, „trys“ siejami su atitinkamu daiktų kiekiu. Į klausimą „Kiek..?“ atsako „vienas“, „du“ arba „mažai“, didesnę nei dviejų daiktų kiekį	Daiktų mases palygina daiktus kilnodami. Padedami mokytojo, atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu. Žaidžia su vienas į kitą įdedamais indeliais: paima indelį, kelis kartus kantriai bando įdėti

įvardija žodžiu „daug“. Mažesnius objektus įdeda į didesnius, surikiuoja du tris daiktus pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. Daugeliu atvejų suranda tokios pačios formos, dydžio ar spalvos objektą, supranta, ką reiškia „toks pat“, „kitoks“. Supranta bent keturis žodžius, kuriais mokytojas apibūdina paties vaiko ar objekto judėjimą erdvėje (pvz., įeiti (išeiti), pažiūrėti į viršų (žemyn), įdėti (išimti) ir pan.).	jį į pasirinktąjį; nepavykus indelį padeda, paima kitą ir vėl bando įdėti į turimą indelį. Natūraliai įsitraukia į žaislingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti. Savo pastebėjimus jie išreiškia parodydami daiktus, kurie suaugusiojo apibūdinami šiomis su matavimu susijusiomis sąvokomis: „ilgas“ arba „trumpas“, „aukštas“ arba „žemas“.
3- 4 metai	
3-asis žingsnis Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas (suartindamas, pakilnodamas, pilstydamas vandenį ar smėlį). Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, pilnas – tuščias ir pan. Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio).	Vaikai įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridedant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Skaičiavimo užduotis (pavyzdžiui: „Žydėjo dvi gėlytės, pražydo dar viena. Kiek žydi dabar?“) vaikai atlieka jas suvaidindami, nupiešdami, parodydami gestais, manipuliuodami daiktais. Savo pastebėjimus jie išreiškia parodydami daiktus, kurie suaugusiojo apibūdinami šiomis su matavimu susijusiomis sąvokomis: „ilgas“ arba „trumpas“, „aukštas“ arba „žemas“; Vaikai diskutuoja, dalinasi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečia su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną (ilgesnis – trumpesnis, aukštesnis – žemesnis, storesnis – plonesnis, toliausiai – arčiausiai, lengvesnis – sunkesnis, talpesnis – mažiau talpus); Eksperimentai su geometrinėmis figūromis.
4-asis žingsnis Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, 4, 5, atpažįsta atitinkamus skaitmenis. Skaičiuoja daiktus, jų kiekį susieja su skaičiumi. Žymi, skaičiuoja stebimus objektus, padedamas mokytojo radinius pateikia grafine išraiška (lentele, piktograma). Palygindamas kiekius, taiko atitikimo arba nuoseklaus skaičiavimo strategijas, supranta, ką reiškia „vienu daugiau“ („mažiau“), „tiek pat“ („lygu“). Atrenka vienodo ilgio, aukščio, pločio, tūrio	Vaikai natūraliai įgunda įvertinti daiktų rinkinio kiekį iki 5-ių, neskaičiuodami daiktų („matomi“ skaičiai). Vaikai įsitraukia į mokytojo inicijuotus žaidimus, kuriuose skaičiuojama į priekį ir atgal (5-ių ribose). Iš pradžių mokosi sujungti ir išskaidyti kiekį 5-ių objektų grupėje. Drauge su mokytoju vaikai svarsto, diskutuoja, kas būtų, jeigu apklausoje dalyvautų kiti vaikai, jei duomenys apie

daiktus. Dažniausiai taiko tiesioginį palyginimą. Dydžių skirtumams apibūdinti pradeda vartoti aukštesniojo laipsnio būdvardžius (ilgesnis, trumpesnis ir pan.). Parodo, kurie artimoje aplinkoje esantys daiktai savo forma primena skritulį, kvadratą, rutulį ar kubą. Pagal vieną savybę (požymį) klasifikuoja ir rūšiuoja dviem požymiais besiskiriančių objektų rinkinius. Kasdienėse veiklose pradeda vartoti žodžius: pirmyn – atgal, kairėn – dešinėn, aukštyn – žemyn. Nupiešia paprastą planą, kuriame atvaizduoja 2–3 matomus daiktus. Atpažįsta dviejų pasikartojančių elementų seką, ją nukopijuoja, pratęsia 1–2 elementais iš bet kurios pusės	stebimą įvykių būtų fiksuojami kitu laiku. Kartojant eksperimentus ir apklausas, vaikai pradeda suprasti, kad šalia įprastų, iš anksto nuspėjamų įvykių esama ir atsitiktinių.

5- 6 metai

5 -asis žingsnis

Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 9, juos parašo skaitmenimis, susieja su daiktų skaičiumi. Palygina rinkinių iki 5 daiktų kiekviename kiekius, atlieka sudėties ir atimties veiksmus 5-ių ribose, 4 ar 5 daiktų rinkinį išskaido į dvi grupes daugiau nei vienu būdu (0 ir 4, 1 ir 3 ar 2 ir 2).

Kai dydžių negalima palyginti tiesiogiai, pasitelkia trečią daiktą (sutartinį matą). Kelių dydžių skirtumams apibūdinti pradeda vartoti aukštesniojo ir aukščiausiojo laipsnio būdvardžius (ilgesnis, ilgiausias ir pan.). Nematudamas gali pasakyti, kuris iš dviejų pažįstamų objektų sunkesnis, aukštesnis.

Atpažįsta skritulį, kvadratą, trikampį, kubą, rutulį, bando šias figūras apibūdinti, palyginti. Susieja trimatę figūrą su jos atvaizdu plokštumoje.

Popieriaus lape atvaizduoja kelių matomų daiktų išdėstymą, apibūdina jų vietą, padėtį vienas kito

Įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridėdant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Naudodami fizines ir skaitmenines priemones, laiku gaudami mokytojo grįžtamąjį ryšį, jo palaikomi, vaikai mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus (pavyzdžiui, skaitmenis, piešinius, schemas). Skaičiavimo užduotis (pavyzdžiui: „Žydėjo dvi gėlytės, pražydo dar viena. Kiek žydi dabar?“) vaikai atlieka jas suvaidindami, nupiešdami, parodydami gestais, manipuliuodami daiktais. Vaikai įsitraukia į mokytojo inicijuotus žaidimus, kuriuose skaičiuojama į priekį ir atgal (12-os ribose), pradedama skaičiuoti nuo bet kurio skaičiaus (10-ies ribose). Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti. Iš pradžių mokosi sujungti ir išskaidyti kiekį 5-ių objektų grupėje, vėliau 10-ies ir 12-os ribose.

Noriai įsitraukia į suaugusiųjų inicijuotas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip galima palyginti daiktų ilgį (plotį, aukštį) arba tūrį, kai daiktų sugretinti neįmanoma. Džiaugiasi

atžvilgiu. Jada žodžiu nusakyta ar rodyklėmis pažymėta kryptimi. Atranda dviejų pasikartojančių elementų grupę sekoje, sukuria tokio paties modelio seką iš kitų elementų.	atradę naujus dydžių palyginimo būdus: naudoti smulkesnius daiktus kaip matavimo priemonę didesniems daiktų dydžiams įvertinti; naudoti trečią daiktą kaip tarpininką dydžiams palyginti. Vaikai įtraukiami į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį. Vaikai diskutuoja, dalinasi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečia su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną (ilgesnis – trumpesnis, aukštesnis – žemesnis, storesnis – plonesnis, toliausiai – arčiausiai, lengvesnis – sunkesnis, talpesnis – mažiau talpus).
6-asis žingsnis Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafiniais jų vaizdais sprendamas problemas. Kalbėdamas apie ateities įvykius, pradeda vartoti žodžius: būtinai, tikrai įvyks; gali būti, įmanoma, kad įvyks; taip negali būti, niekada neįvyks. Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliu jų skirtumui apibūdinti (šiek tiek didesnis, truputį ilgesnis, beveik vienodi, panašaus aukščio ir pan.). Apibūdinamas aplinkos objektus, vartoja bent penkis dvimačių ir trimačių figūrų pavadinimus (skritulys, kvadratas, trikampis, kubas, rutulys). Žinomas figūras	Supranta, kad tam tikros rūšies informacija gaunama surinkus duomenis, vykdant stebėjimą ar apklausą. Drauge su suaugusiuoju vaikai mokosi apie artimiausią aplinką kelti klausimus, į kuriuos atsakoma „taip“ arba „ne“, dalyvauja apklausoje, kai atsakymų skaičius neviršija 12-os. Vaikai įsitraukia į diskusijas su mokytoju ir kitais vaikais, kaip gali būti fiksuojami, koduojami duomenys, dalinasi idėjomis, kaip būtų galima juos grafiškai pavaizduoti. Tyrinėdami aplinką, drauge su mokytoju ir kitais vaikais atranda, kiek daug erdvinės informacijos yra aplink: panašumo, elementų išdėstymo, atsikartojimo, formos bendrumo. Stebėdami, pažindami, spontaniškai ar tikslingai tyrinėdami realioje ar virtualioje aplinkoje pateiktus, atrastus ar pastebėtus matematinius objektus, atpažįsta dvimates figūras (skritulį, kvadratą, stačiakampį, trikampį), trimates figūras (kubą, rutulį), mokosi apibūdinti ir palyginti jų pagrindinius elementus, grupuoti (pagal vieną požymį), komponuoti, konstruoti skirtingų dydžių figūrų (objektų) sekas. Vaikai eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais,

pavadina taisyklingai, nepriklausomai nuo jų padėties ar dydžio. Atrenka figūrai sukomponuoti reikalingas detales ir jas tinkamai sudėlioja. Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Išgirdęs ar pamatęs judėjimo su krypties pakeitimu planą, jį iš atminties įvykdo, atkuria, geba pasakyti ir bando pavaizduoti, kaip reikėtų sugrįžti (judėti atbuline tvarka). Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų.	taškiniais šviesos šaltiniais, stebi ir tyrinėja dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus. Žaisdami ir eksperimentuodami vidaus ir lauko aplinkose, įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu (gestais, kalba ar piešiniais, vadovaudamiesi instrukcijomis) duoti nurodymus apie objekto judėjimo kryptį (į kairę, į dešinę, į priekį, atgal) ir buvimo vietą (viduje, išorėje ir kt.) arba sekti kitų atitinkamus nurodymus. Modeliavimo idėją vaikai atranda drauge su mokytoju palaipsniui susipažindami su sekų AB, BA, ABC, AAB, ABB, ABA modeliais (raidėmis pažymima grupė elementų, kurie nuosekliai pasikartoja sekoje). Mokytojo padedami, su kiekvienu sekos modeliu vaikai susipažįsta nuosekliai, mokosi jį atpažinti, nukopijuoti, pratęsti seką, rasti jos trūkstamą narį, sukurti kitą to paties modelio sekos pavyzdį.

Pasiekimų sritis – Skaitmeninis sumanumas

Vertybinė nuostata - Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.

Esminiai gebėjimai – Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.

Pasiekimų žingsnio pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
1 – 2 metai	
<i>1-asis žingsnis</i> Stebi išmaniųjų žaislų judėjimą, siekia jų rankomis, klausosi jų skleidžiamų garsų (pvz., kūdikių karuselė).	Klausosi mokytojos paleidžiamų garsų, stebi vaizdus, atpažįsta paveikslėlius.

2-asis žingsnis Susidomi grupėje esančiais išmaniaisiais žaislais be ekranų, spaudo, liečia, purto ir kt. siekdamas efekto. Žaisdamas pradeda paeiliui atlikti dviejų vaikui suprantamų veiksmų sekas (pvz., trepsėti ir ploti).	Žaidžia, tyrinėja aplinką, domisi grupėje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.).
3-4 metai	
3-asis žingsnis Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas Pradeda laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.	Vaikai, mokytojų padedami, iki 0,5 valandos per dieną ribojant laiką, praleidžiamą prie ekranų, naudojami jų amžių atitinkančiomis prasmingomis, ugdymą(si) papildančiomis skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu (vaizdo įrašais, žaidimais, garsinėmis knygelėmis, ugdomosiomis programėlėmis ir kt.) žaisdami ir pažindami aplinką; Nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo galimybes (piešimas, fotografavimas, garso ir vaizdo įrašas) vaikai atranda įsitraukdami į įvairias mokytojo paskatintas kūrybines, tyrinėjimo ir judrias veiklas, vykstančias realios ir virtualios aplinkos kontekstuose; Apie objektus ir reiškinius, kurių neįmanoma tiesiogiai matyti, paliesti, išgirsti, vaikai, mokytojų padedami, gauna informaciją naudodamiesi išmaniaisiais įrenginiais, realiu laiku jungdamiesi prie nuotolinių įrenginių (pavyzdžiui, prie paukščio lizdo esančios stebėjimo kameros ar kt.) ir informacinių svetainių (pavyzdžiui, susirasti gyvūnų, augalų vaizdus, išbandyti virtualius turus).
4-asis žingsnis Atliepia, komentuoja įvairiomis formomis (vaizdo, garso įrašai, animacijos) pateikiamą informaciją. Vartoja kai kuriuos su technologijų naudojimu susijusius žodžius, pasakoja apie interaktyvią knygelę, programėlę, žaidimą. Mokytojo padedamas naudoja skaitmeninį	Virtualaus bendravimo įgūdžius elektroninėse mokymuisi tinkamose aplinkose vaikai įgyja, kai, mokytojo padedami ir prižiūrimi, tikslingai bendrauja tarpusavyje, su kitų mokyklų vaikais, kūrėjais, žaidimo pasaulio personažais; Skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo

fotoaparata savo patirčiai ir aplinkiniam pasauliui fiksuoti, pradeda naudoti paprastas programėles piešimui, garsui, vaizdui įrašyti ir paleisti. Supranta ir atlieka grafiniais simboliais ir objektais žymimas komandas. Mokytojui prižiūrint ir padedant bando su kitais bendrauti skaitmeninėmis technologijomis	naudojimo, virtualaus bendravimo taisykles vaikai sužino ir mokosi taikyti jas aptardami su suaugusiuoju (mokytoju, tėvais (globėjais)), nagrinėdami įvairias situacijas ir pavyzdžius.

5- 6 metai

5 - asis žingsnis Mokytojo padedamas ir prižiūrimas naudojasi įvairių išmaniųjų įrenginių valdymo priemonėmis (pele, jutikliniu ekranu, klaviatūra), informacinėmis svetainėmis tyrinėjimams ir kt. ugdomajai veiklai. Naudoja įvairias technologijas (fotografavimą, skaitmeninį piešimą, garso įrašų darymą) skaitmeniniam turiniui kurti. Dėlioja vaizdiniais simboliais ar objektais pateiktas komandas, sudarydamas rišlią veiksmų seką. Nusako, kaip nuosekliai, žingsnis po žingsnio pavyko pasiekti rezultatą. Išbando užrašytas veiksmų sekas žaidybinėje programavimo aplinkoje. Paaškina ir suaugusiojo padedamas laikosi pagrindinių bendravimo ir saugaus naudojimosi skaitmeniniais įrenginiais taisyklių.	Vaikai veiksmų sekas (algoritmus) problemoms spręsti suvokia ir elementariai taiko stebėdami, žaisdami, nagrinėdami ir įvardydami įvairių procesų, kasdienių darbų ir veiklų atlikimą žingsniais, veiksmų eiliškumą, susitarimus-taisykles. Veiklos, siekiant savo ketinimų, skaidymo į dalis įgūdžius vaikai ugdomi žaisdami, konstruodami, dalyvaudami projektinėse ir kt. veiklose, padalindami didelį darbą į dalis, paskirstydami komandos narių vaidmenis ir veiksmus. Apie objektus ir reiškinius, kurių neįmanoma tiesiogiai matyti, paliesti, išgirsti, vaikai, mokytojų padedami, gauna informaciją naudodamiesi išmaniaisiais įrenginiais, realiu laiku jungdamiesi prie nuotolinių įrenginių (pavyzdžiui, prie paukščio lizdo esančios stebėjimo kameros ar kt.) ir informacinių svetainių (pavyzdžiui, susirasti gyvūnų, augalų vaizdus, išbandyti virtualius turus ir kt.);
6-asis žingsnis Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis. Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines	Žaisdami vaikai atlieka vieni kitų sakomus nurodymus, komandas. Žaisdami mokosi žodines komandas pateikti vaizdiniais, garsiniais ir kitais simboliais bei atlikti jais žymimus veiksmus. Vaikai užrašo komandų sekas simbolių sekomis ir mokosi jas „perskaityti“ bei atlikti. Siekdami rezultato ir naudodamiesi realiais objektais kaip simboliais (kaladėlėmis, akmenukais,

priemonės (fotografavimo, piešimo, nuotraukų apdorojimo, garso įrašymo), skirtingus turinio tipus (vaizdą, judantį vaizdą, garsą, tekstą). Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu. Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio (pvz., nuotraukų, piešinių, vaizdo įrašų) saugaus dalinimosi taisykles.	piešiniais, kortelėmis ir kt.), vaikai dėlioja ir atlieka veiksmų seką. Žaisdami, konstruodami, vaikai bando sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai (robotukai, valdikliai ir pan.). Vaikai nurodo, kuo skiriasi rezultatai, kai komandas atlieka žmogus ir robotas. Stebėdami ir nagrinėdami įvairių veiklų atlikimo veiksmus, pastebi jų pasikartojimą. Su žaidybinėmis programavimo aplinkomis vaikai susipažįsta programuodami paprasčiausias animacijas, žaidimus, dėliodami komandų blokų sekas ir jas vykdydami. Programuodami nesudėtingas animacijas programavimo aplinkose, vaikai nuosekliai atlieka veiksmus, atpažįsta kartojamus veiksmus. Vaikai išbando užrašytas veiksmų sekas ir, jei nepavyko pasiekti norimą rezultatą, pakoreguoja veiksmų seką ir bando iš naujo.

Pasiekimų sritis – Mokėjimas mokytis

Vertybinių nuostatų. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.

Esminiai gebėjimai. Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.

Pasiekimų žingsnio pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
1 – 2 metai	
<i>1-asis žingsnis</i> Parodo susidomėjimą aplinka, nukreipdamas žvilgsnį, suklysdamas, lytėdamas. Veikia reaguodamas į aplinkinių reakcijas. Kartoja spontaniškai pasiektą rezultatą. Emocijomis reaguoja į atliekamus veiksmus, veiklas.	Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones.

2- asis žingsnis Ieško naujų išpūdžių, aktyviai domisi aplinkos objektais. Stebi, klauso, liečia, juda, mėgdžioja, vokalizuoja, siekdamas įgyvendinti norą ar ketinimą (pvz., pasiekti daiktą, sudėlioti formų rūšiuklį). Siekia išgauti norimą rezultatą. Džiaugiasi veiklos, į kurią yra įsitraukęs, procesu.	Žaisdami ir eksperimentuodami vidaus ir lauko aplinkose, įvairiose situacijose kalbinami mokytojo, vaikai įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu duoti nurodymus dėl objekto judėjimo krypties ir buvimo vietos arba sekti kitų atitinkamus nurodymus.
3- 4 metai	
3-asis žingsnis Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo numatytą veiklą Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. Džiaugiasi tuo ką atliko ir ko išmoko veikdamas	Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones. Vaikai pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Daiktus ir jų savybes vaikai mokosi suprasti ir pavadinti, kai jų tyrinėjimus lydi mokytojo komentarai, klausimai, grįžtamasis ryšys. Žaisdami 3 metų vaikai atranda fizikinius reiškinius: jėgą, energiją
4-asis žingsnis Paklaustas pasako, parodo, ką nori veikti, išmokti. Susidomėjęs stebi, įsitraukia į bendras veiklas su kitais vaikais, dalinasi tuo, kas sudomino. Imasi iniciatyvos ir atkakliai siekia savo tikslo. Pradeda numatyti ir atsirinkti priemones bei medžiagas, reikalingas veiklai įgyvendinti. Komentuoja atliekamą veiklą, pasako, ką jau atliko, ką darys toliau. Pasako, parodo, ką veikė ir ką padarė.	Vaikai bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Vaikai daiktus pažįsta juos stebėdami, sugretindami, palygindami, grupuodami, rikiuodami nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodami, konstruodami. Daiktus kūrybiškai panaudoja žaidimuose. Vaikai susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais. Žaisdami su tikslingai parinktais žaislais, daiktais ar priemonėmis (spaudomas sensorinis kamuoliukas, guma ir pan.), vaikai tyrinėja tamprumo reiškinį – daiktus spaudžia, tempia, stebėdami, kaip keičiasi, deformuojasi jų forma
5- 6 metai	
5 - asis žingsnis Kai domina tema, ieško galimybių sužinoti daugiau ir patenkinti savo smalsumą. Numato kelis žingsnius tikslui pasiekti ir juos	Geba įsitraukti į dominančią veiklą. Rodo pastangas kryptingai veikti įgyvendinant ketinimą ar tikslą.

įgyvendina. Išlieka pozityviai nusiteikęs siekti numatyto tikslo nepaisant iškylančių sunkumų, lanksčiai prisitaiko prie situacijos arba keičia sprendimus. Aptaria atliktą veiklą čia ir dabar ar po tam tikro laiko. Pasako, parodo, kaip veikė, mokėsi, kaip įveikė iššūkius, planuoja, ką darys toliau.	Geba stebėti savo ir bendro veikimo pažangą, koreguoti procesą. Geba reflektuoti savo veiklos procesą ir rezultatą.
6-asis žingsnis Įsitraukia į naują, iššūkių reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti. Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Priimdamas sprendimus ieško informacijos ir ją tikslingai atsirenka. Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultatą, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokti.	Noriai įsitraukia į vaizdinių, garsinių, žodinių, judesio, pojūčių, skirtingų kategorijų objektų sekų AB (BA) kopijavimo, pratęsimo, atkartojimo, atpažinimo veiklas. Inicijuoja patys ir noriai įsitraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip juda kūnas ir atskiros jo dalys, improvizuoti, fantazuoti, ieškoti neįprastų pozų, judesiais perteikiant pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes.

Tyrinėjimas

Pasiekimų sritis – Tyrinėjimas

Vertybinė nuostata - Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.

Esminiai gebėjimai - Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.

Pasiekimų žingsnio pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
1 – 2 metai	
1-asis žingsnis Reaguoja į tai, kas vyksta aplinkui; siekia, ropoja, eina link sudominusių daiktų ar reiškinių. Deda į burną, uodžia, stengiasi pamatyti, išgirsti, paliesti, paimti žaislus ir kitus	Įvairius daiktus vaikai tyrinėja juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais.

daiktus; guguoja ir tyrinėja savo balsą; eksperimentuoja judesiu. Emocijomis, veido išraiška, judesiais, garsu parodo tyrinėjimo džiaugsmą.	
2-asis žingsnis Prašo ar parodo, koks daiktas domina, ką norėtų paliesti, tyrinėti, žaisti, ką klausyti. Išbando naujus tyrinėjimo būdus; tyrinėdamas pasitelkia visus pojūčius: stebi, liečia, uosto, ragauja, klausosi; tyrinėja savo kūną ir jo galimybes, skirtingas medžiagų faktūras, išbando žaislus ir daiktus. Naujus tyrinėjimo būdus ir patirtis spontaniškai pradeda naudoti kituose kontekstuose.	Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios). Vaikai atranda, kad objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti.
3-4 metai	
3-asis žingsnis Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatą rodo kitiems.	Noriai įsitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio palyginimo veiklas. Atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti.
4-asis žingsnis Kelia klausimus, spėlioja, padedamas numato tiriamosios veiklos eigą, rezultatus. Tyrinėdamas aplinkos objektus ir reiškinius, savo ir kitų veiklos elementus, temas ir siužetus, remiasi patirtimi ir vaizduote. Padedamas pasirenka eksperimentavimui reikalingas priemones ir medžiagas. Pasako, ką veikė, ką atrado; įvardija, kokias priemones ar medžiagas pasirinko tyrinėjimui.	Bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Mokytojo padedami, ieško panašumų ir skirtumų, sprendžia iškilusias problemas. Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų. Tyrinėjimo objektu tampa vanduo ir jo būviai.
5-6 metai	
5-asis žingsnis Geba suvokti ryšį tarp to, kaip daiktas padarytas ir jo paskirties (pvz., ratai yra	Atskleidžia savo interesus, tikslingai keldamas klausimus apie gyvosios ir

apvalūs, nes mašinos paskirtis yra judėti). Domisi medžiagomis, iš kurių padaryti daiktai, ir jų savybėmis. Suvokia medžiagos, iš kurios padarytas daiktas, pasirinkimo tikslingumą (pvz., kodėl mašinos korpusas iš metalo, o padangos iš gumos). Paaiškina, kad su nežinomais daiktais ir medžiagomis reikia elgtis atsargiai, stengiasi taip daryti. Išskiria akivaizdžius daiktų, medžiagų, gyvūnų, augalų bruožus, savybes, kalbėdami apie tai kartais susieja skirtingus pastebėjimus.	negyvosios gamtos bei žmogaus sukurtus objektus, reiškinius, jų požymius. Stebėdamas, eksperimentuodamas išsiaiškina objektų požymius, medžiagų savybes, skaidydamas ir jungdamas aiškinasi objektų sandarą, išbandydamas atranda objektų paskirtį, lygindamas ir gretindamas ieško panašumų ar skirtumų tarp objektų ir reiškinių, išvelgia ryšį tarp objekto sandaros ir paskirties. Paaiškina, kad tyrinėjant su daiktais, medžiagomis, augalais, gyvūnais reikia elgtis atsargiai; kalbėdamas apie tyrinėjimą remiasi jo rezultatais.
6-asis žingsnis Domisi aplinka, mėgsta stebėti, kaip auga augalai, kaip elgiasi gyvūnai, noriai atlieka paprastus bandymus, tyrinėja, iš kokių medžiagų padaryti daiktai, kur jie naudojami. Samprotauja apie tai, ką atrado, sužinojo, kelia tolesnius klausimus, siūlo idėjas, ką dar galima būtų tyrinėti. Aktyviai tyrinėdami aplinką demonstruoja vis didėjančią kūno kontrolę, tinkamai pasitelkia visus pojūčius. Su suaugusiais ar kitais vaikais aptaria nesudėtingų stebėjimų, bandymų ar konstravimo planus, numato rezultatą, mokosi pavaizduoti juos nesudėtingose lentelėse, diagramose, išradingai, kūrybiškai pristato savo tyrinėjimus ir kitus darbus.	Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyvena seniau ir kaip gyvena dabar; kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.

Pasiekimų sritis – Gebėjimas žaisti

Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.

Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus.

Pasiekimų žingsnio pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
1 – 2 metai	
1-asis žingsnis Atsiliepia į artimų suaugusiųjų prisilietimus ir žaidinimus, kartoja labiausiai pasisekusius ir pritarimo sulaukusius judesius ir garsus, ima	Išmoksta pasirinkti arba patys susikurti erdves savo žaidimams.

jais žaisti, manipuliuoti, turi savo mėgstamų pasikartojančių judesių ir garsų „repertuarą“, siekia socialinio atsako.	
2- asis žingsnis Pamėgdžioja suaugusįjį, siekia jo dėmesio ir palaikymo, džiaugiasi bendrais žaidimais, juos nuolat kartoja. Inicijuoja ir palaiko žaismingas socialines sąveikas, turi savo bendravimo „kalbą“. Drąsiai juda erdvėje, tyrinėja supančią aplinką, eksperimentuoja su įvairiais žaislais ir daiktais.	Žaidimo patirties neturintis vaikas pradeda žaisti su mokytoju, inicijuojant paprastą žaidimą, palaipsniui į jį įtraukiant daugiau žaidėjų ir pamažu perleidžiant iniciatyvą patiems vaikams. Erdvinė raiška lavėja jiems spontaniškai žaidžiant su erdvine vizualine raiška skirtomis priemonėmis ir medžiagomis.
3- 4 metai	
3-asis žingsnis Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui. Kartodamas veiksmus žaidžia vieną įsiminusį įvykį, jungia du tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą. Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių	Suaugusiesiems žaidinant, instinktyvūs ir spontaniški vaikų judesiai darosi vis tikslingesni ir pasikartojantys. Vaikai „atranda“ savo ir kitų kūno dalis jas liudami ir pajausdami prisilietimą. Žaisdami su tikslingai atrinktais žaislais, vaikai išmoksta pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams. Žaidžia kartu su mokytoju, palaipsniui į žaidimą įtraukia ir daugiau vaikų.
4-asis žingsnis Žaisdamas su kitais stengiasi derinti žaidybinius veiksmus, vartoja kalbą vaidmeniui atlikti, žaidimo eigai aptarti ir nesutarimams spręsti. Drauge su kitais tikslingai kuria žaidimo erdvę, pritaiko vietą, atsirenka žaidimui reikalingas priemones, žaislus. Individualiai, dviese, trise žaidžia nesudėtingus režisūrinius ir vaidmenų žaidimus. Kuria išplėtotas pažįstamas kasdienės socialines situacijas siedamas kelis ar daugiau įvykių. Geba laikytis žaidime prisiimto vaidmens, siekia tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas, turi mėgstamą vaidmenį.	Geba koordinuoti žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais. Geba įvaldyti ir organizuoti žaidimo erdvę. Geba kurti žaidimo siužetą. Geba žaidime laikytis prisiimto vaidmens. Įgudę žaisti režisūrinius žaidimus individualiai ir dviese, vaikai pamažu pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų.
5- 6 metai	
5 - asis žingsnis Sėkmingai sąveikauja su kitais, buriasi į	

didesnes 3–5 vaikų grupes. Susitaria dėl bendros žaidimo temos, idėjos, eigos, vaidmenų pasidalinimo ir erdvės. Vartoja kalbą tardamiesi, planuodami žaidimą, plėtodami vaidmenis ir spręsdami konfliktus. Tikslingai pasirenka arba susikuria žaidimo erdvę, žaidžia menamoje erdvėje arba apsibrėžia erdvę simboliniais veiksmais. Drauge su kitais vaikais plėtoja tęstinius siužetinius vaidmenų žaidimus. Žaisdamas improvizuoja, kuria vis sudėtingesnius siužetus, kuriuose susipina realios patirtys su fantastiniais elementais ir personažais. Nesunkiai geba laikytis siužetinio vaidmenų žaidimo taisyklių ir vaidmens funkcijų. Padedamas labiau įgudusių vaikų ar suaugusiųjų laikosi judriųjų, stalo ir kitų žaidimų taisyklių.	Geba koordinuoti žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais. Geba įvaldyti ir organizuoti žaidimo erdvę. Geba kurti žaidimo siužetą. Geba žaidime laikytis prisiimto vaidmens
6-asis žingsnis Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse (kieme, gamtoje), išradingai jas pritaikydamas žaidimui. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu. Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Laikosi taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose sportiniuose, judriuosiuose ir didaktiniuose žaidimuose.	Įgudę žaisti režisūrinius žaidimus individualiai ir dviese, vaikai pamažu pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų. Prisiimdami apibendrintus vaidmenis, vaikai kuria jiems pažįstamas kasdienes socialines situacijas, siekdami tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas. Pradėdami žaisti siužetinius vaidmenų žaidimus, vaikai tarpusavyje sąveikauja nedaug, žaidimo siužetą sudaro vienas ar du pasikartojantys įvykiai. Vaikams žaidžiant nuolat, jų gebėjimai tobulėja, jie ima žaisti didesnėse grupelėse, išmoksta tikslingai kurti žaidimo erdves ir konstruoti sudėtingesnius žaidimo siužetus, pasitelkdami vaizduotę ir įtraukdami fantastinių elementų.

Pasiekimų stebėsenos ir fiksavimo procesas padeda mokytojams ir švietimo pagalbos specialistams atkreipti dėmesį į kiekvieno vaiko ugdymosi skirtybes, poreikius, spartų peršokimą į aukštesnį ar užsibuvimą tame pačiame pasiekimų žingsnyje ir sudaryti sąlygas bendrame ugdymosi procese kiekvienam siekti asmeninės ūgties bei kiekvieno vaiko sėkmės; suteikti tėvams (globėjams) informaciją apie vaiko gebėjimus; kurti strategijas planuojant ugdymo proceso organizavimą. Ikimokyklinio ugdymo mokytojas planuoja individualius susitikimus su tėvais jiems patogiu laiku ir aptaria vaiko pažangą, gebėjimus bei numato tolimesnio ugdymo kryptis. Mokytojai pasiekimų stebėseną ir dokumentavimą atlieka nuolat, du kartus per mokslo metus, kartu su tėvais organizuojami individualūs pokalbiai, aptariant vaiko ūgtį (spalio ir gegužės mėnesiais)

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) dermė bei tęstinumas

Vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo Programos ir Priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si). Taip pat ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė.

Ikimokykliniame ugdyme įgytų pasiekimų visuma sukuria prielaidas vaikui sėkmingai ugdytis kompetencijas, numatytas Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje. Vaiko priešmokyklinis ugdymas nuosekliai tęsiamas, atsižvelgiant į tai, kurio žingsnio pasiekimus įvairiose pasiekimų srityse jis jau yra įgijęs.

PRITARTA:
Panevėžio miesto savivaldybės
2025-06- mero potvarkiu Nr.

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Panevėžio miesto savivaldybės administracija 288724610, Laisvės a. 20 LT-35200, Panevėžys
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL PRITARIMO PANEVĖŽIO LOPŠELIO-DARŽELIO „VAIKYSTĖ“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-06-11 Nr. M-418
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Loreta Masiliūnienė, Savivaldybės merė
Sertifikatas išduotas	LORETA MASILIŪNIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-06-11 08:34:30 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-06-11 08:34:48 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2023-04-19 13:02:54 – 2028-04-17 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Panevėžio miesto savivaldybės administracija, į.k. 288724610 LT", sertifikatas galioja nuo 2024-12-18 11:19:20 iki 2027-12-18 11:19:20
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema Avilys, versija 3.5.80
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2025-06-11 09:46:49)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2025-06-11 09:46:50 Dokumentų valdymo sistema Avilys